

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

1
ДИНАР
1952

ГОДИНА
XXIV
БРОЈ
846
16. III. 1968.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

— Воли ме, не боли ме, боли ме, не боли ме. Ура, ипак сам ја љубедо.

ОБЈАШЊЕЊЕ

Наставник физике објашњава: „Као што видите, овде не видите ништа, а зашто не видите ништа то ћемо одмах видети.“

Звонко Слијепчевић
Нови Сад

БРЗИНА И ПУТ

Наставница физике пита Душана:

— Шта је то брзина?

— Брзина је пут пређен у јединици времена — одговори он.

— Добро, а шта је то пут?

— Душан мало поћута па се досети:

— То је брзина пређена у јединици времена.

Весна Новаковић
Сарајево

СТВАР НАВИКЕ

Док се учioniца крчила, ученици су имали наставу под ведрим небом, у школском врту. Један ученик се загледао у нешто на стаблу и тако није пазио на предавање. Приметивши то професор рече љутито:

— Ти се, Јово, понашај како треба или ћу те истерати ван!!

Антун Смајић
Врпоље

ју и рад генератора, упитала је:

— Које нешто није јасно?

Иако лака задаћа, један ученик се ипак јави устаде и запита наставницу:

— Колико је потребно људи да покрену велики генератор у електричној централи?

ПАС ЧУВАР

Миша се хвали друговима:

— Мој тата је купио одличног пса чувара.

— Да ли га ноћу пушта напоље? — упиташе га другови.

— Нисмо луди да га неко украде! — одговори Миша.

Сека Брајковић
Краљево

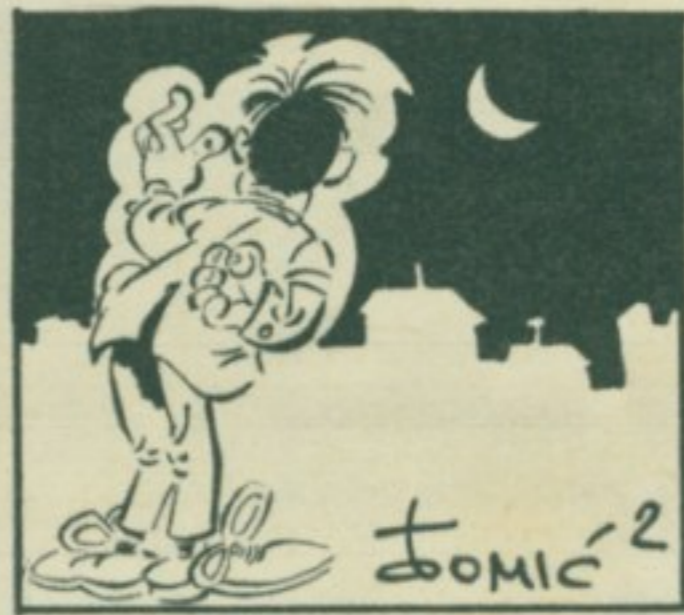

СИГУРАН ОДГОВОР

На часу физике наставник пита Перицу:

— Које је небеско тело важније за Земљу: Сунце или Месец.

— Важнији је Месец јер он осветљава ноћ, а Сунце

светли преко дана, кад се ионако види — одговори Перица као из топа.

Бранко Њежић
Београд

„РАЗРЕЂИВАЧ“

На часу физике наставница упита једног ученика. Чиме можемо разређити ваздух у затвореном простору. Пошто овај ученик није знао да одговори, неко из задње клупе викну гласно.

— Разређивачем.

Славица Јагодић
Скопље

КО ЈЕ ПОГРЕШИО

На часу математике наставник прозове Милана и зада му да изради један задатак који се односио на Питагорину теорему.

Милан поче да ради задатак и кад заврши наставник га погледа и рече:

— Милане, не ваља ти задатак, много си погрешно!

На то се Милан снађе и одговори:

— Али друже наставниче, сигуран сам да ја нисам погрешно. Можда је Питагора.

Јован Николић
Петроварадин

У ПРАВУ ЈЕ

Наставница је питала Зорана:

— Ко је прогонио Галилео Галилеја?

Зоран без размишљања:

— Црквени полицајци.
Зоран Тодоровић
Ужичка Пожега

Ripley's Веровалти или не!

КИТОВИ-УБИЦЕ
ПИТОМИ КАО ЈАГАЊЦИ

Када дугачки свега 9 метара китови-убице спадају у најкрволочније становнике морских дубина — а ипак неки од њих који извирују у великим процепима у леда у близини канала принца Алберта, на Антарктику, толико су питоми, да дозвољавају да их поларни истраживачи помилују по глави.

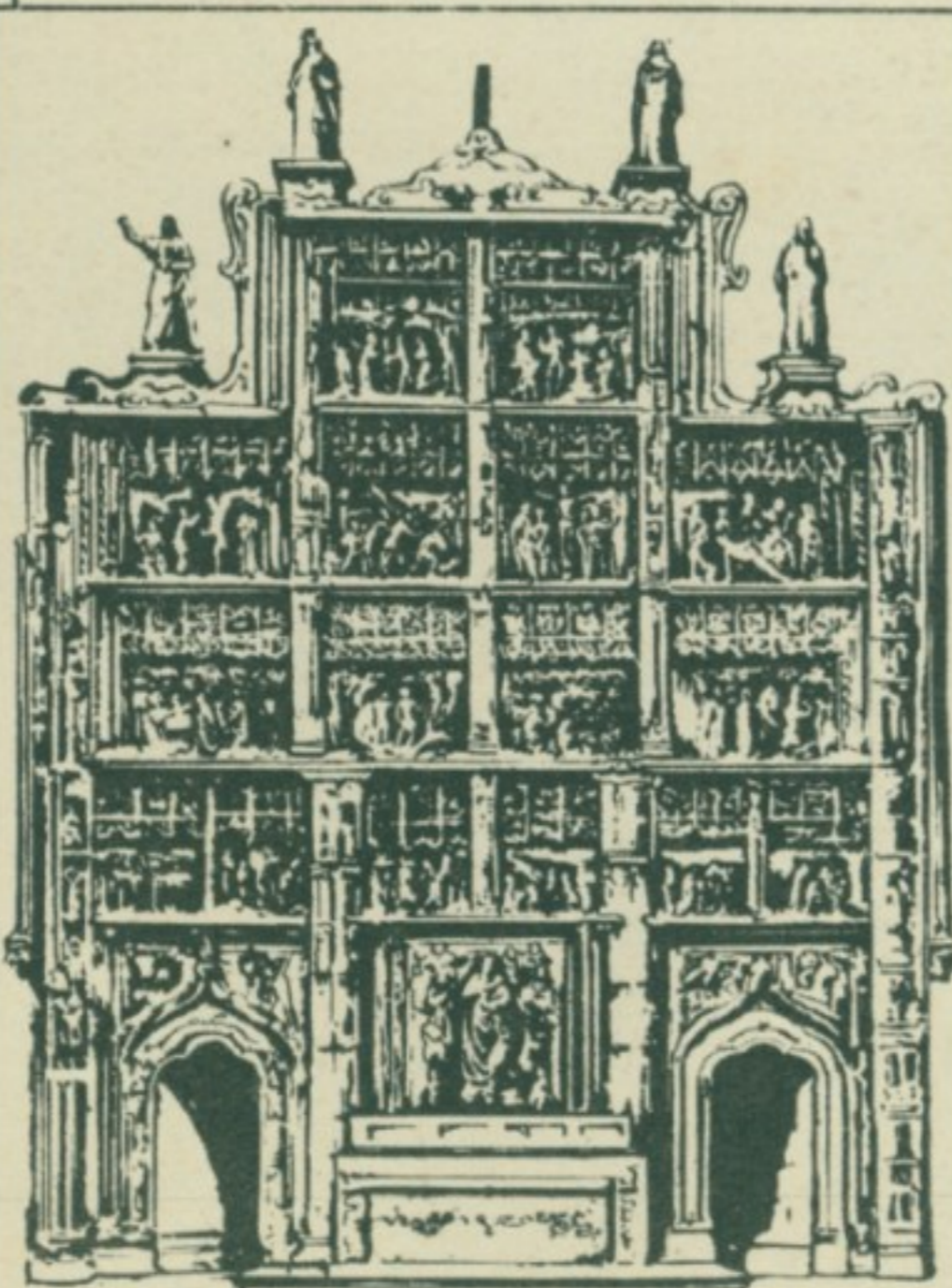
НАЈСТАРИЈЕ ПАНТАЛОНЕ
НА СВЕТУ.

Вунене панталоне набене у тресетишту у близини Торсбјерга (Данска) старе 1.600 година имају чак и гајке за појас и плетене чарапе спојене с ноговицама.

ГРБ

ФРАНЦУСКОГ
ГРАДА
ВИГАНА
САСТОЈИ
СЕ ОД ДВА
ИСПРЕПЛЕТЕНА
СЛОВА V КОЈА ЗНАЧЕ
"VIVE LE VIGAN"
(ЖИВЕО ВИГАН).

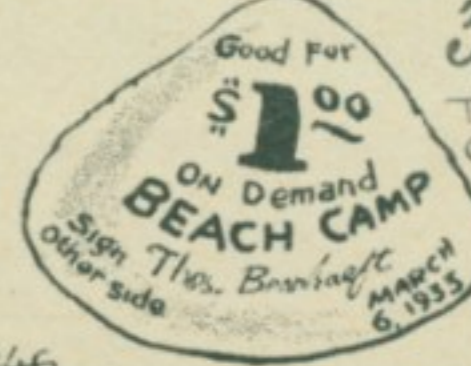
ВЕЛИКИ МЕРМЕРНИ ОЛТАР

У Манастиру Санта Марија дел Паулар, у Шпанији, исколесан у бенови по наредбини краља Кастилије и транспортван воловским колима 1490. СТАЈАО ЈЕ 22 ПУТА ВИШЕ ОД ПРВЕ КОЛУМБОВЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ У НОВИ СВЕТ.

СВИРЕПИ ЉУБИТЕЉ
МУЗИКЕ

Када је после дванаестогодишње опсаде непалски краљ Притви Нараян Шах (1720-1775) освојио град Киртипур, наредио је својим војницима да свим становницима одсеку носеве и усне, сем онима који умеју да свирају на неким дугачким инструментима.

ШКОЉКЕ КАО НОВАЦ

За време велике привредне кризе тридесетих година овог века у писмо Бичу, у Калифорнији, културе шкољки употребљаване су као законито средство плаћања.

ТАТОШ НА ЛЕТОВАЊУ

1 ЧИШАО САМ
2 ЧИШАМ...

Поставили смо им само два питања: коју су књигу највише волели у детињству и шта сад читају.

ЗОРА НИКЕЗИЋ, академски сликар, директор Центра за савремено одевање: Од свих књига које сам у детињству читала највише су ми остали у сећању „Булићи увеоци“ и друга дела омиљеног Чика Јован-Змаја. Касније, када сам више читала о његовом животу, ови моји угисци били су само потврђени, јер сам схватила да је он, пошто је доживео своју личну, породичну трагедију и изгубио своју децу, пригрлио сву децу као своју. Малишани то можда не знају, али из сваког његовог ретка осете огромну љубав коју је он преносио на њих, откривајући им на јединствен начин људе, природу, цео свет. Само тако диван човек могао је тако дивно да пише за децу.

Тренутно читам путописе Евлије Челебије. То је занимљива књига јер кроз њу, кроз речи једног странца, сазнајемо веома много о томе како је некад изгледала наша земља коју је он прокрстарио. Узбудљиво је читати о томе како су некад живели становници Београда, како су се борили, како су га храбро бранили и ослободили. Изванредни су описи старог града до којег, како писац каже, нису могла продриети ни огромна топовска ђулад, јер је био заштићен бедемима и бројним капијама. То није обичан путопис, то је — историја.

МИЛАН ЦМЕЛИЋ, сликар: Моја прва литература сем школске читанке биле су авантуре неког Том Хунтера. То су биле књижице од тридесетак страница, на лошем папиру, ценог формата у којима је јунак радио сва немогућа чуда. Ако је требало, постајао је и невидљив или би се за трен ока, не сећам се више како, нашао на сасвим другом крају света. Тада сам боловао од лаушака и стављали су ми на образе буров облог. И сад када осетим мирис тог облога, носталгично се сећам Тома Хунтера.

Затим сам почео да читам и књиге на којима је стајало име писца. Упознао сам Сјенкјевича, Карл Маја, Дефоа, Свифта итд. Сећам се готово свих а посебно наших писаца. Али њихових дела која сам читао углавном се не сећам. То је оно када сећање постане доживљај. Не сећам се њихових текстова али имам доживљај времена, краја и људи о којимз су писали. Доживљавам их као своју прошлост. Идилни и суморни пејзажи Кварнера и нашег приморја које носим у себи као да не потичу из текстова Еугена Кумичића, Владимира Назора или можда Вјенцеслава Новака, већ из мог детињства иако тамо тада нисам био. Кад се затекнем код Каменитих врата у старом Загребу, доживљавам неко чудно узбуђење као да сам некад веома давно, чини ми се пре мога рођења, пролазио гуда. Можда за тај уназад продужен живот треба да захвалим Шенонном Златаревом злату или Сељачкој буни.

Ових дана прочитам понеки стих Жака Превера. Ипак — некад се слађе читало. Стога, можда, сад читам веома мало.

ГРОМОВИ СТЕНОВИШИХ ПЛАНИНА

Управо су освојили врх Бугабо, стрму гранитну пирамиду у канадским Стеновитим планинама високу 3.200 метара кад их је изненада олуја присилила да потраже заклон у тесној пећини недалеко од врха. Намеравали су да нешто презалогате, али су их снег и град натерали да се прибију у дно. Одмах затим подигла се страшна олуја. Само тридесетак метара изнад њих севале су око врха планине муње праћене готово истог тренутка ударцима грома који су парали уши.

Троје младих били су узнемирени; њихов вођа 40-годишњи Ролф Пант храбрио их је речима у које, очигледно, ни сам није веровао. Када се ни после четврт часа није ништа десило, мало су се смирили.

Јан Мекинли, 21-годишњи студент архитектуре седео је наслонен на зид стрме пећине а поред њега 18-годишња студенткиња Ен Стронг звана Цврчак. Лево од њих сместио се Боб Бекер, Мекинлијев школски друг, а Ролф Пант је чукао на улазу у пећину.

ПОЧИЊЕ НЕСРЕЋА

Тада се десило. Ни Јан, ни Цврчак нису се касније сећали да су видели муњу. Први је дошао свести Јан. Осећао је као да се стално окреће а у ствари лежао је на леђима. Све што је могао да види био је гранит на таваници пећине.

Покушао је да се усправи. Није му пошло за руком; био је одузет. Опазио је поред себе Ен и Боба; обоје су били без свести. Ролф Пант је лежао напољу испред пећине. Незаштићен, изложен бесу олује увијао се на стени испод које је зјапила провалија. Глава му је била крвава а ноге се грчевито трзале. Сваким трзајем све се више приближавао провалији дубокој 600 метара. Јан је крикнуо: „Лези мирно, Ролфе лези мирно!“ Пант га изгледа није чуо. На рубу провалије згрчио се и стрмоглавио у дубину. Јан је клонуо главом на камен.

Његови удови су постепено почели да оживљавају. Успео је да се усправи и тешком муком да стане на ноге. И девојка је дошла к себи и видела како се он нагиње изнад Боба који је и даље седео наслонен на зид као и пре удара грома. Покушали су заједнички да га мало удобније наместе. „Спушта се магла“, промрмљао је Боб и пао у дубоку несвест.

Јан је почео да размишља о њи-

ховом положају. Било је јасно да он и Ен никада неће бити у стању да однесу Боба Бекера у долину. Треба да буду срећни ако се и сами спасу. Јанова лева рука висила је млитаво и без снаге. А морали су на неки начин да стигну до логора експедиције од 18 људи, који је лежао 1200 метара ниже и да затраже помоћ.

Да Бекер не би склизнуо везали су га конопцем који су причврстили за једну избочину у стени. Затим су поред њега ставили сву храну која им је преостала и одмотали своје најлонске конопце.

ПОНОР ЈЕ ПОД НАМА

Обе стране врха Бугабо спуштају се окомито на глечерско поље, 450 метара ниже. Једини пут до њега водио је преко набуљеног и као нож оштрог гребена и стрме ледене низбрдице. При лепом времену и када не би били повређени могли би да стигну у логор за три часа, Али у оваквом стању изгледа да уопште стигну доле били су слаби.

Обоје су били искусни планинари, у најбољој форми. Али у овој ситуацији није била довољна ни сва њихова вештина ни искуство. Требало је имати и среће.

Петнаест метара ниже од глечера где се једна страна планине спуштала стотинама метара у понор нашли су омчу од конопца омотану око шиљасте стене. Она им је била путоказ — три члана експедиције који су се дан раније успели на врх Бугабо оставила су је после спуштања на конопцу.

Ен је провукла кроз омчу оба конопца дуга 36 метара које су носили са собом, везала их у чвор с другим конопцем и оба слободна краја пустила преко ивице стене у дубину.

Јан је покушао да конопац омота по пропису око леве бутине, укосо преко груди и преко десног рамена. Али још није могао да се служи левом руком. Ен, која је тек сада видела да је повређен, ставила му је конопац преко рамена. Насмешно се на њу и коракнуо с ивице стене. Лицем окренут према стени отиснуо се и почео да се спушта. У почетку је само мало попустио конопац, али кад је видео да може да се ослони на своје прсте, убрзао је темпо. Назад су његове ноге додирнуле стазицу у стени. Ускоро је и Ен стајала поред њега. Он јој је без речи показао руком према југу. Велик црн олујни облак јурио је према њима. Из њега су севале муње. Изнад њих штрчала је гола стена а испод њих зјапила дубока провалија. Пут се знатно сузио, био је широк само 30 сантиметара. Одједном су се нашли на врху гребена.

Готово у исти мах сручила се на њих страшна непогода. Олуја им је кидала одела; зрна града шибала су их по лицу и добовала по њиховим леђима. Око њих су севале муње и ударали громови. Али најчуднији је био мирис, оштар и који нагриса као миришљава со. Али осећало се и на сагорели штоф.

Ен је такође осетила озон; али најживље се сећала електричних пражњења. Она прича: „Све се одиграло као у успореном филму. После сваке муње и удара грома чуло се неко време само фијукање ветра и пљуштање кише. Тада би стене почеле продорно да зује — изгледало је као да свака има свој властити тон. Зујање је постојало све гласније и осећали смо како нам се

тело пуни електрицитетом. Коса нам се дизала увис“.

Изненада, гребен је почео оштро да се спушта. Пошто је Јанова рука била још обамрла, Ен је учврстила конопца. Кад је пошла за Јаном у дубину осетила је ударе струје дуж влажног најлона. Доле је, међутим, непогода била нешто слабија и они су пожурили што су више могли. Коначно се гребен почео мало ширити и пут је постао лакши.

Још два пута су се полако и са великим напором спуштали по конопцу. Тада су се конопци заглавили негде горе. Јана је обузео страх. Срећно су пребродили гребен али конопца им је био потребан за пут преко леда. Тражили су крајеве — узалуд. Одустали су најзад, прикочили гоздене пењалице и почели да табају кроз снег и лед. Јан је поверовао да ће успети. Једино га је узнемиравало што више немају конопце — глечер је био лун пукотина.

ДОГОДИЛО СЕ ЧУДО

Нису прешли ни петнаест метара и Ен се стрмоглавила. Када је дошла к себи, схватила је да се котрља низ глечер. Као искусна планинарка нагло се окренула и забила цепин у лед. Клизање се сместа успорило. Али цепин јој је отргнуо рукавицу са малаксалих руку, откинуо кожни ремен којим су биле причвршћене око чланака и одлетео. Одједном је око ње почело с треском да се руши камење, земља и прљава вода. „То је крај“ — помислила је.

Тада се десило чудо — изненада се нашла на другој страни пукотине. Као неким чудом прешла је преко скривеног снежног моста који се створио од нагомиланог крша. Али још је јурила доле несмањеном брзином према каменим блоковима. Њена паклена возица изненада се завршила непосредно испред блокава, око 120 метара испод Јана. Остала је да лежи непомично. Око ње је праштало камење.

„Даље одатле!“ викао је Јан из безумљен. Ен га је чула као из вестике даљине. Борећи се против страшног умора, допузила је до оне стране пукотине где је била заштићена од кише камења. Када је Јан стигао до ње, седела је усправно и смешила се као да се ништа није догодило. Лице јој је било крваво, али када га је Јан опрао снегом појавиле су се само опреботине. Помогао јој је да стане на ноге и дао јој свој цепин и своје резервне рукавице. Тада су се руку под руку спуштали с глечера.

Почело је да се смрква. Оставили су за собом глечер и прешли преко последње низбрдице. Мало касније дотетурали су се у логор. Прошло је седам часова откако их је погодио пром у пећини врха Бугабо.

Из логора су сместа кренула два планинара с храном, лековима и врећом за спасавање да потраже Боба Бекера.

Два дана је невреме онемогућавало да се стигне до Боба Бекера. Трећег дана када су продрли у пећину. Бекер је био мртав.

Доле у логору испоставило се да се Ен уопште није више сећала да је Ролф Пант био с њима. Памћење јој се повратило тек после пет дана. На левој ноzi имала је тешке опекотине. У Јановом цепу истопио се метални новац, а патентни затварач на виндјакни био је чврсто заварен. Леђа су му била сва у опекотинама.

СТАТОМ НА ДИМЊАКУ

Рој Клерксон из Мидоу Бенка, у Енглеској, има само седам година, а већ се вешто и искусно вере уз многе стрме планинске литице. Прошлог месеца решио је да освоји још један врх, додуше не планински: одлучио је да се попне на врх великог димњака пиваре у Вотерфорду званог „Олд Смоки“.

На тај подухват је пошао заједно с оцем, 31-годишњим техничарем, који је своје сину први пут ставио планинарски ранац на леђа када је малишан био у трећој години.

Димњак је висок преко 50 метара и, наравно, потпуно окомит. Без неких тешкоћа отац је прешао двадесет и пет метара, а син се пењао за њим, на малом одстојању. Наједном је попустио један клин, за њим други, па трећи и отац је почео да пада низ димњак. Срећом, клин за који је било причвршћено уже није попустио и отац се зауставио тако рећи изнад саме дечакове главе.

После ове незгоде, отац и син су одлучили да неког другог дана поново окушају срећу. Јер, могло се догодити и најгоре. А, поред тога дан је био изузетно ветровит и кишан.

Ипак, све се добро завршило, а незгода није утицала на њихову одлучност.

— Штета што је било тако ружно време, рекао је Рој, који се тешка срца сложио с оцем да одустане од даљег пењања тог дана. — Ја не мислим да је то опасно и озбиљно намеравам да стигнем до самог врха димњака.

НЕСРЕЋА ЈЕ ИЗБЕГНУТА.
ОТАЦ СЕ ЗАУСТАВИО ИЗНАД
САМЕ ДЕЧАКОВЕ
ГЛАВЕ

СЕДМОГОДИШЊИ РОЈ СЕ
ИСКУСНО ВЕРЕ УЗА СТРИ
ДИМЊАК ПИВАРЕ И БЕЗ
СТРАХА ГЛЕДА У ДУБИНУ
ПОД СОБОМ

И ТО СЕ ЗОВЕ ПРАВДА

„Пливачки базени који се налазе у близини путева морају бити ограђени зидом јер слика девојака у купаћим костимима представља повећану опасност за саобраћај.“

(Општинска управа Богнор Региса, Енглеска)

„Жена која напусти посао због тога што јој је газда казао „Идите до ђавола“ нема право на помоћ која се даје незапосленима.“

(Комисија за незапослене америчке савезне државе Конектикат)

„Сваки онај ко жели да самовољно промени време, или покуша да изазове кишу, снег или нешто друго, обавезан је да пре тога извести Национални научни фонд.“

(Зборник закона САД)

„Диспечерима свих аеродрома налаже се да избегају употребу такве израза као што су „хвала“, „молим“, „до виђења“ јер њихово изговарање значи губитак времена и истовремено смањује ефекат рада.“

(Министарство ваздухопловства, Енглеска)

„Кандидат за полицијску службу града Вашингтона обавезан је да има у глави најмање 18 сопствених зуба.“

(Комитет цивилне службе, Вашингтон)

„Лице које у пансиону узме собу нема право да у тој соби регулише рад мотора свог мотоцикла.“

(Управа полиције града Сент-Пола, Америка)

КАПЕТАН Кејт

КЕЈТ СЕ ОСВЕСТИЛА ТЕК НА ПЛАНТАЖИ СИРИЛА ХОСА —
НАЗВАНОЈ „РУКА СУДБИНЕ“...

ШТА СЕ ДОГОДИЛО?
СЕЋАМ СЕ САМО НЕКЕ
ЕКСПЛОЗИЈЕ УЗ САМ
ЧАМАЦ...

МИСТЕР РОУПС
ВАС ЈЕ ИЗВУКАО
ИЗ ВОДЕ... И ДОНЕО
ОВАМО!

МОЈ ДОКТОР КАЖЕ ДА ОЗЛЕДЕ
НИСУ ОЗБИЉНЕ! КОМАДИ
ГРАНАТЕ САМО СУ ВАС
ОКРЗНУЛИ!

ВИ СТЕ СРЕЊНА
ДЕВОЈКА, МИС
СИВЕНЕ!

После неколико дана...

МОРАМ ПОМОЋИ
ХОСУ И РОУПСУ ДА
ПРОНАЂУ
КРИЈУМЦАРЕ...
ПРЕ НО ШТО ЈОШ
НИКОМ НЕ
НАНЕСЕ ЗЛО!

ШЕЋЊА ЋЕ МЕ
ОСВЕЖИТИ...
И БАШ БИХ ВОМЕЛА
ДА РАЗГЛЕДАМ
ПЛАНТАЖУ!

НЕ УДАЉАВАЈТЕ СЕ
МНОГО, МИС КЕЈТ!
НЕШТО МИ СЕ
ОВДЕ НЕ
СВИЂА!

А
ШТА
ТО?

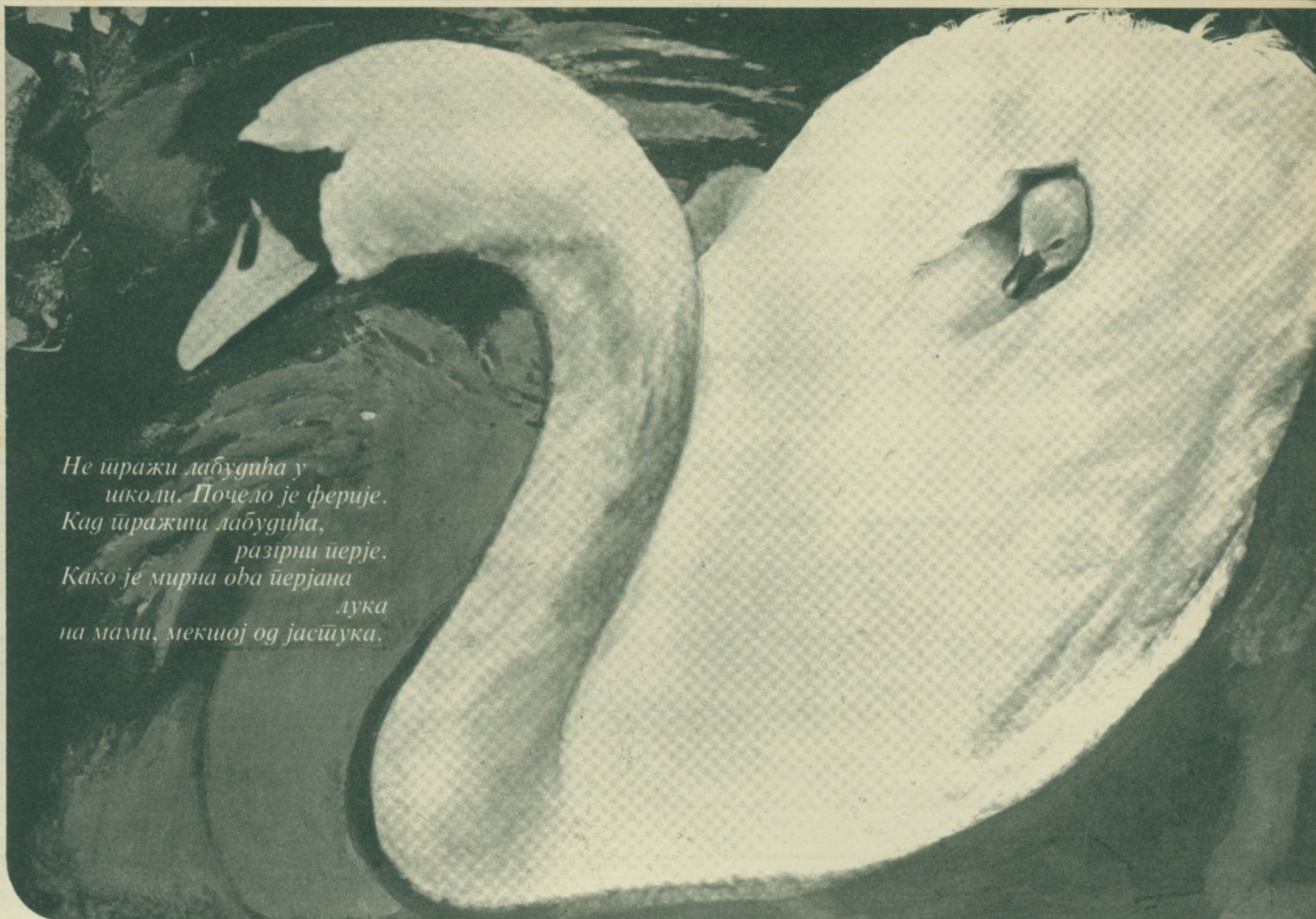
НЕ БИХ ТО УМЕЛА
РЕЋИ... НЕШТО У
ВАЗДУХУ! ПАЗИТЕ
НА СЕБЕ!

НЕ
БРИНИ...

ЧУДНО! МОГЛА БИХ СЕ
ЗАКЛЕТИ ДА СЕ КРИЛА
ВЕТРЕЊАЦЕ ОКРЕЋУ
СУПРОТНО ОД ПРАВЦА
ВЕТРА!

Не изражи лабудина у
школи. Почело је ферије.
Кад изражити лабудина,
разрши перје.
Како је мирна ова перјана
лука
на мами, мекшој од јасиука.

Мама је мама,
иа била дама
која се куиа у мирису „О д'колоњ”,
ил' ко ова дама у ионама.
„Моја је мама најлеиша” — мисли мали нилски коњ.

У СПАВАНКЕ ЗА КЉУНАТЕ И ЗУБАТЕ

Верује се да мечка само брунда,
да јој се од беса шресе бунда.
Међушим, не ирође вече
да она не милује своје мече.
Тада мама иред мечеиом клечи
и шаиће му нежне речи.

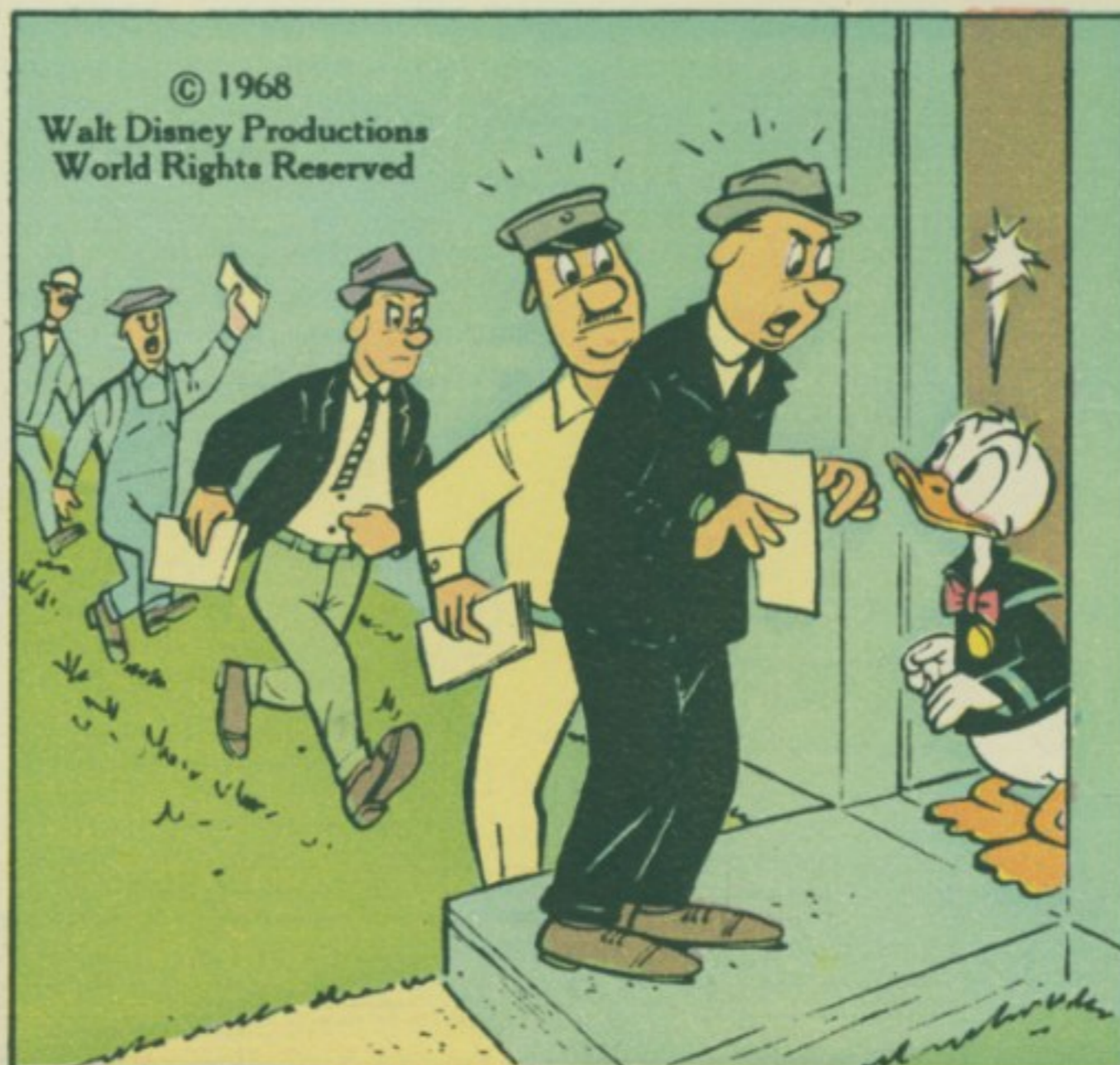

ГРУ-ГРУ, УАПА И ТАЈАНСТВЕНИ ПРОФЕСОР Z.O.

WALT
DISNEY

ПАЈА
ПАТАК

НОМАДИ АРКТИКА

Од Алте до Снаидија има шездесет миља арктичким ауто-путем. То је пут који води до Финске висоравни на крајњем северу Норвешке. Али он је у току дуге поларне зиме затворен високим наносима снега. Кад дође лето, пут поново оживи: њиме пролазе туристи на Северни пол, рибари који иду у лов на џиновске пососе. А око 150 Лапонаца улогорених крај пута? Они посматрају како двадесети век пролази крај њих.

Од памтивека номадски Лапонци из племена Каутокеино гоне своја стада на испашу на богате пашњаке ове висоравни. Тридесетак породица улогори се на једном месту и ту проживи четири до пет месеци без снега. Њихове летње куће поређане су у мале улице и то ће сигурно олакшати захтев упућен норвешким властима да се у њих уведе електрична струја. Куће нису више традиционални лапонски шатори већ дрвене колибе подигнуте у финском стилу, сличне онима у њиховим зимским пребивалиштима, с том разликом што летње увек имају само један спрат.

Свака породица има две колибе, и њихова величина зависи од величине стада које поседују. Колиба је обично подељена у две собе: једна је дневна и кухиња, а у другој, мањој, се спава. Друга колиба се употребљава као остава за храну и одећу. Намештај је једноставан: мало шта може да се остави у колиби преко зиме, а још мање може да се понесе на санкама приликом селидбе. Кревети су обичне шире дуге клупе покривене ирвасовом кожом. Сем пећи, стола од грубо тесаног дрвета, понеке столице, мало се шта друго може наћи у дневној соби.

У свакој колиби обавезно се види шиваћа машина и радио.

Данас ови номади више не употребљавају традиционално дрвено посуђе већ набављају модерно у трговинама у Алти или Каутокеину. По правилу, свака породица има пса.

Рад у летњим месецима, као и свуда у поларним крајевима, само је припрема за тешку зиму. Живот читаве породице зависи од стада ирваса, али лети се о њима не треба много старати. Пашњаци су тако пространи да власници своја стада раздвајају тек у јесен. Уобичајено доба клања је зима, али неке животиње се кољу и лети да би се задовољиле потребе породице или зарадило мало новца. Ако је месо одређено за продају, на њега мора прво да удари печат локални полицајац Нилс Скум. И он је Лапонац и каже да данас има веома мало краће стоке, али да је ипак добро што се животиње обележавају.

Веома је тешко пронаћи ирвасе и ухватити их. Понекад потрага за стадом, чак и уз помоћ јаког догледа, траје читав дан. Стадо једне породице може бројати од неколико стотина до неколико хиљада грла. Сем њих, на пашњацима се налазе стада и оних Лапонаца који су престали да живе номадским животом. Они другима поверавају да им преко лета чувају стада. Око десет грла годишње коље се за потребе породице. Користи се све: кожа, кости, месо, чак и крв. Осушена меша се с брашном, кува и даје псима као храна. Данас се ретко музу ирваси јер је много лакше купити свеже или конзервирано кравље млеко. У ствари, начин исхране Лапонаца се много изменио. Мада свеже и сушено месо ирваса још заузима важно место на њиховој трпези, ту су нашли место и свеже поврће, конзервирана храна и свеж хлеб.

Пошто у летњим месецима немају никаквог посла око стада, мушкарцима преостаје доста времена за риболов, прављење дрвених саоница и друге послове. Изгледа да и међу њима занати лагано изумиру. Само се још један, Нилс Нилсен Сара, бави украшавањем дрвених сандука у којима лапонске породице чувају своје драгоцености.

Поред свакодневних послова у домаћинству, Лапонци у току летњих месеци праве чизме од коже и разне ситнице које купују туристи. Сем тога обнављају гардеробу читаве породице. Мада летње ствари углавном купују у радњама, кожне чакшире и чизме, традиционалне шешире и тунике праве сами.

ЗА ВРЕМЕ ШКОЛСКОГ РАСПУСТА ДЕЧАЦИ ПОМАЖУ РОДИТЕЉИМА: ПРОДАЈУ ТУРИСТИМА КОЖУ, РОГОВЕ ИРВАСА И РАЗНЕ СУВЕНИРЕ.

Колико ће још дуго трајати овакав живот, који се тако мало изменио у односу на онај у протеклим вековима? На то нико не може да одговори. Рекло би се да је номадски начин живота у свету већ давно изумро и да нема наде да ће

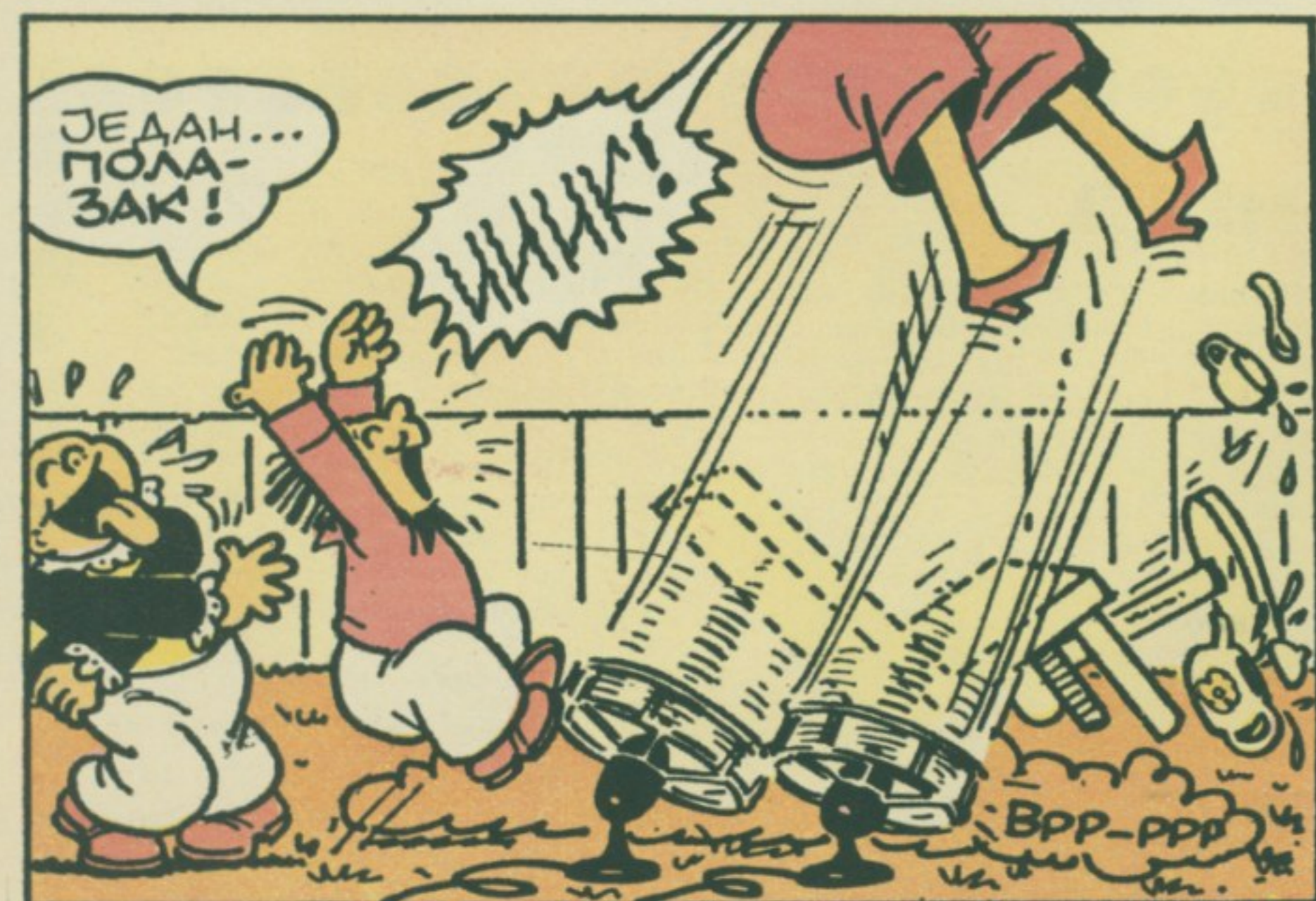
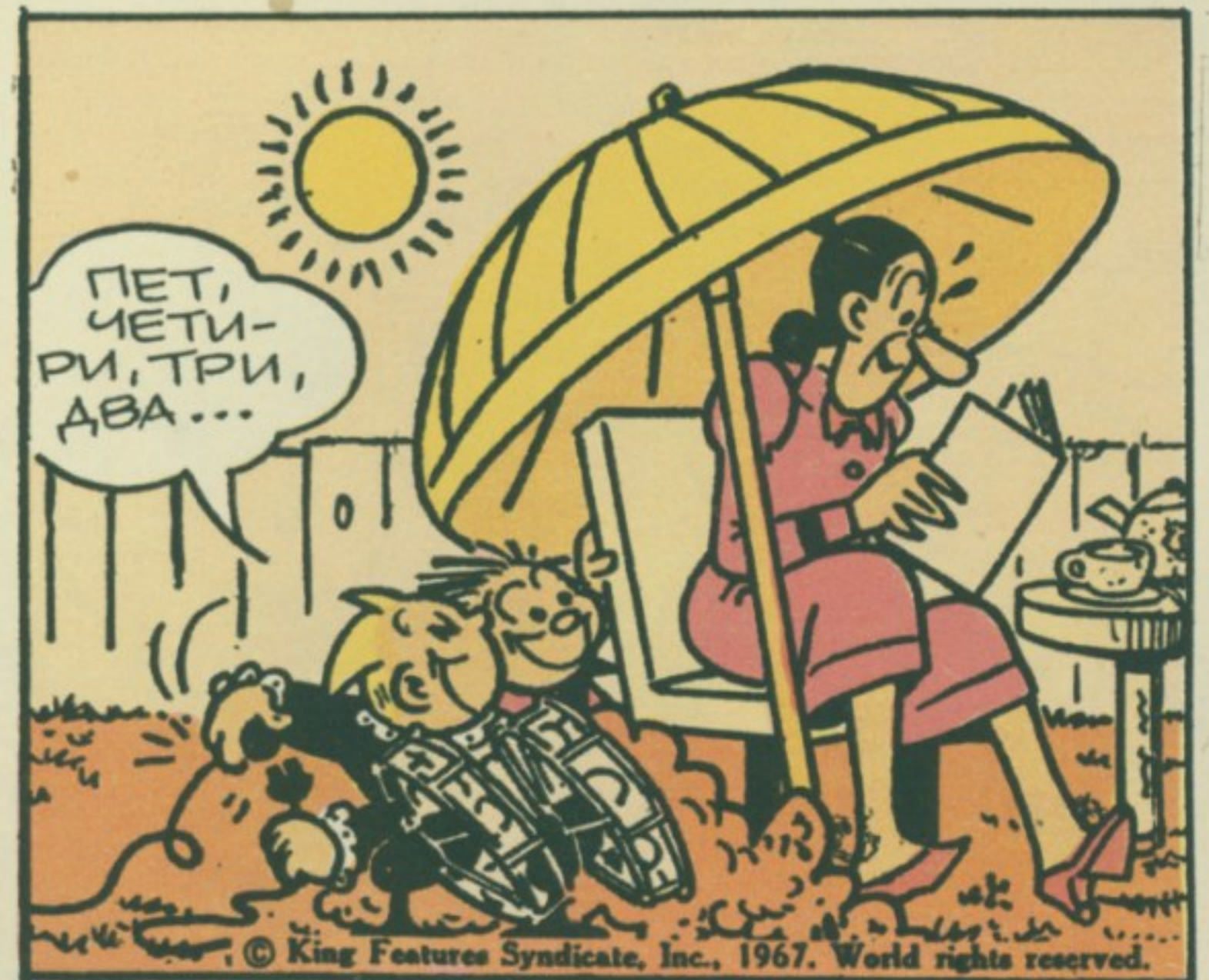
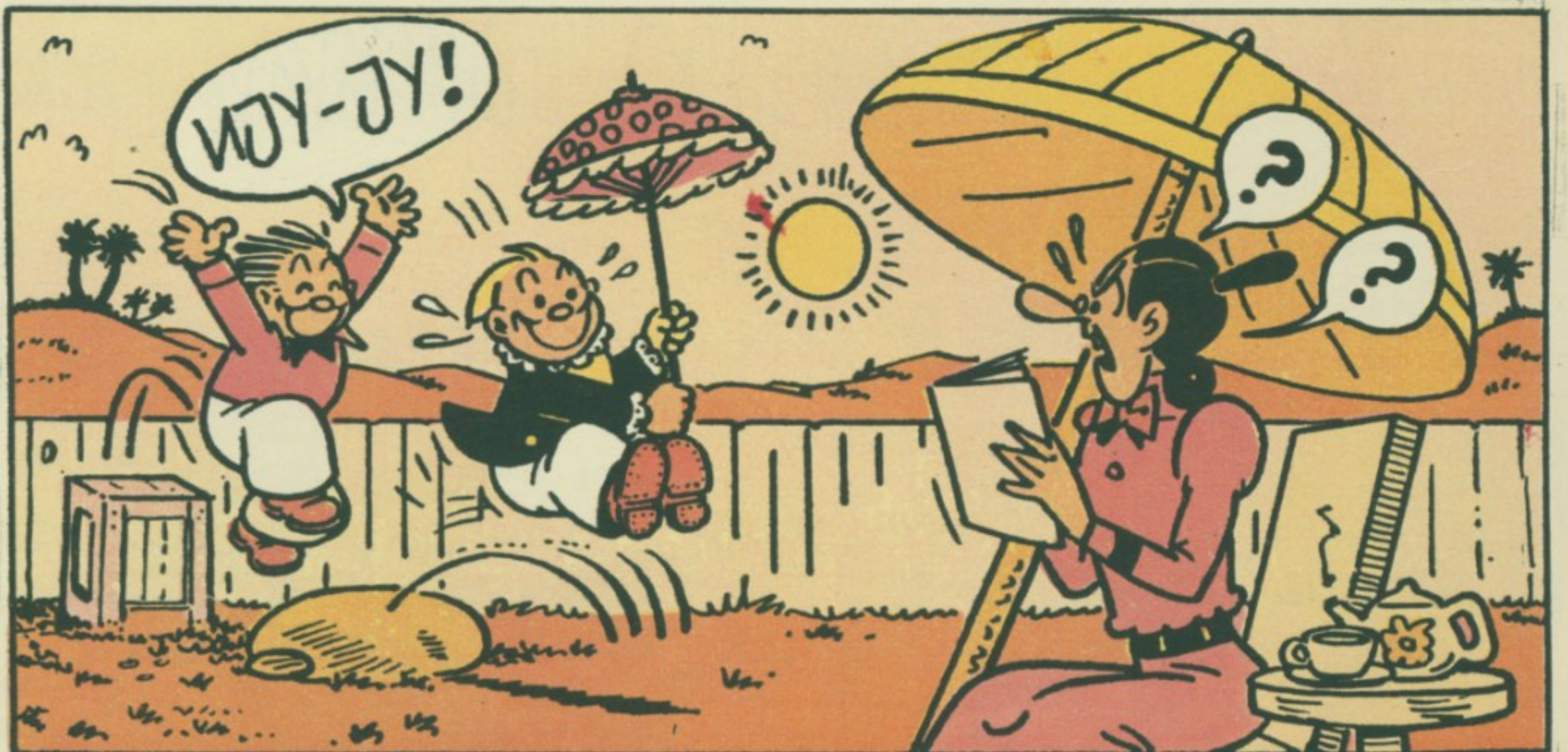

МНОГЕ НАМИРНИЦЕ И ПРЕДМЕТЕ ЗА ДОМАЋИНСТВО ЛАКШЕ ЈЕ КУПИТИ У САМОУСЛУЗИ У АЛТИ НЕГО ИХ САМ ПРАВИТИ.

се одржати. Али Лапонци не показују намеру да га се одрекну. Они, додуше, уживају многе предности цивилизације које су им олакшале живот: снабдевање, образовање, али се ипак сваке године селе путевима давнашњих предака.

Млади и деца, који летње дане проводе помажући родитељима а зими похађају школу у Каутокеину, одлучно одбијају да ће изменити начин живота. Можда су Лапонци пронашли тајну како сачувати дрвени начин живота упркос притиску 20. века.

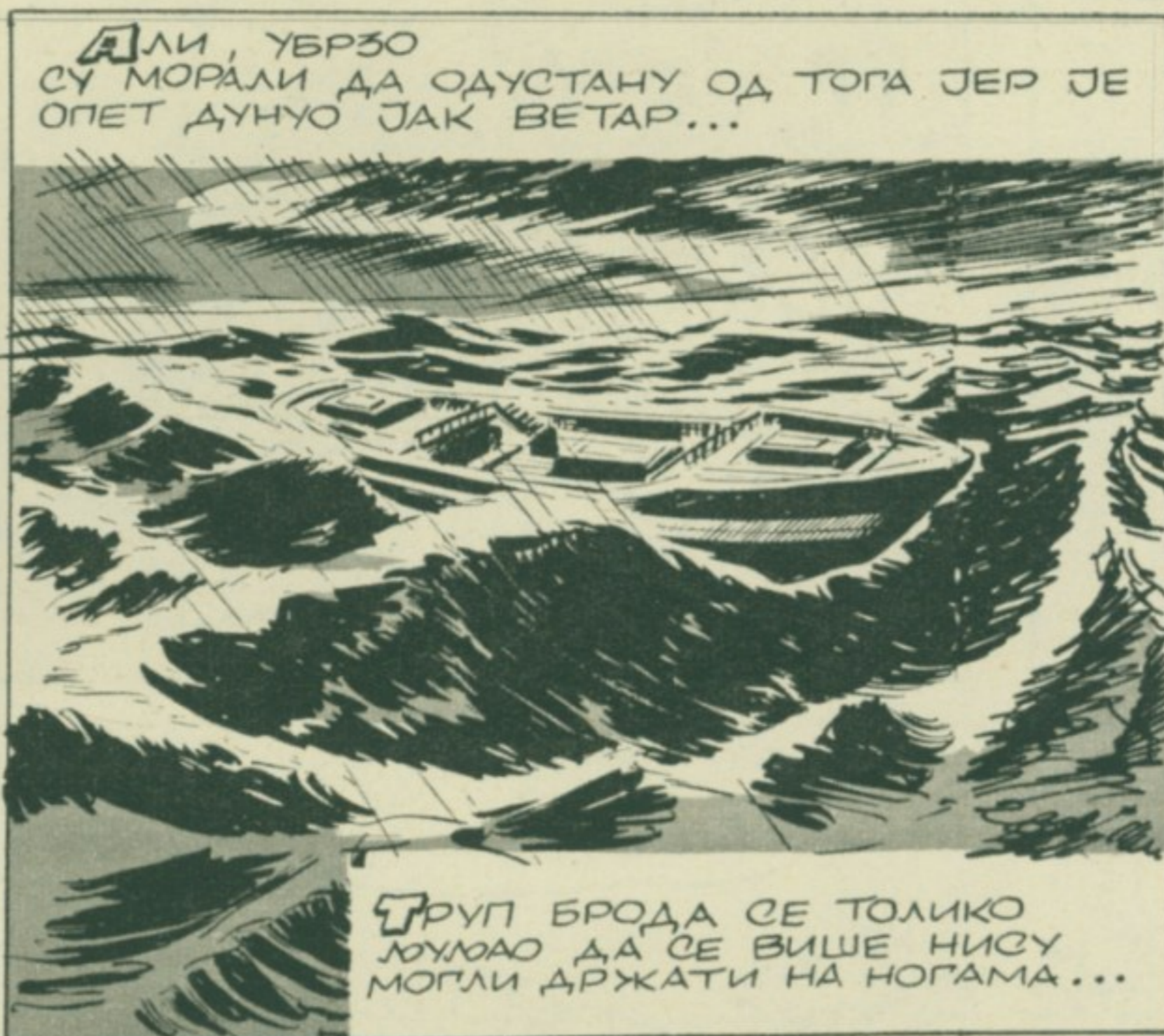
Авантуре ГОРДОНА ПИМА

ПО РОМАНУ
Е. А. ПОА

ШКЕЋ ИХ ЈЕ МОРИЛА СВЕ ДОК
НИЈЕ ПЛУСНУЛА КИША...

СКУПЛАКЕМО ВО-
ДУ У КОШУЛУ... ИЗ
ЊЕ ЋЕ СЕ СЛИВА-
ТИ У КУП!

АЛИ, УБРЗО
СУ МОРАЛИ ДА ОДУСТАНУ ОД ТОГА ЈЕР ЈЕ
ОПЕТ ДУНУО ЈАК ВЕТАР...

ГРУП БРОДА СЕ ТОЛИКО
ЛОУЛАО ДА СЕ ВИШЕ НИСУ
МОГЛИ ДРЖАТИ НА НОГАМА...

ПРИВЕЖИМО
КУПОВЕ И НАШУ
КОРЊАКУ ЗА
ЧЕКРК, ЈЕР СЕ
БРОД СВЕ ВИ-
ШЕ НАГИ-
ЊЕ!

СРЕКОМ,
ИЗГЛЕДА
ДА СЕ МО-
РЕ СТИ-
ШАВА!

НИ ТО НАМ НЕ-
ЋЕ МНОГО ПОМО-
ЋИ! БРОД СЕ ТО-
ЛИКО НАГНУО
ДА СЕ ЈЕДВА
ОДРЖАВАМ
НА ПАЛУ-
БИ!

ГЛЕДАЈТЕ!
АЈКУЛЕ!

ПРЕ НО ШТО СУ
СХВАТИЛИ ШТА
СЕ ДОГАЂА,
ПОЛЕТЕЛИ СУ
У ВОДУ...

А БРОД
САМО ШТО
СЕ НИЈЕ
ПРЕВРНУО!

СКУПО КИЈАЊЕ

Нека Лили Тенисон из Монреаля ушла је у једну трговину где се искључиво продају скупоцени уметнички предмети од керамике да за своју рођаку купи поклон. Још пре но што је успела да изабере шта ће да купи добила је прави напад кијања. Четири пута узастопце кинула је толико јако да је неколико скупоцених ваза пало с полице. Не само да није успела да купи поклон већ је морала још и да се задужи да би платила причињену штету.

НЕСПОРАЗУМ

Кад је трговачки путник Нигел Кубз зазвонио на вратима Ангеле Води у Канбери, у Аустралији, она је управо чистила у кухињи тек заклану кокош. Изишла је да отвори онако како се затекла: с окрвањеним рукама. Кад ју је младић угледао, од страха се онесвестио. Уплашила се и домаћица па га је, не пазећи на његово одело, дограбила и увукла у кућу да би га сместила у постељу. Затим је отрчала да позове лекара. У међувремену се вратио с посла и Ангелин муж и кад је у својој постељи угледао човека одела умрљаног крвљу потрчао је да позове полицију. Док је био сам у кући Нигел се освестио, и кад је угледао крв на свом оделу, скочио је из постеље и трком излетео из куће баш у тренутку кад се домаћица вратила с лекаром а домаћин с полицајцем и сви заједно потрчали су за младићем. Стигли су га тек после три километра. Прошло је више од часа пре но што је свима све постало јасно.

КЊИГОВОДСТВО ЈЕДНОГ ПОШТАРА

Италијански писмоноша Гвидо Пјанта, који је ових дана прославио 65. рођендан, редовно је водио дневник. На рођендан је извео „салдо“ своје каријере. Разносачи поштилке Пјанта је превалио пешице 528.000 километара и уручио 16 милиона писама.

Интервју даје природа

Енглески рибари уловили су у марту прошле године у реци Твид, у јужној Шкотској, једног лососа. Риба је била обележена. На малој плочици причвршћеној за њен реп стајало је да је риба први пут била уловљена крај оба ле Гренланда 14. октобра 1966. године. На плочици је била забележена и њена дужина. Истог да на лосос је био враћен у океан. Највеће растојање између полазне тачке њеног прекоокеанског путовања и реке Твид износи две хиљаде миља. Да је то своје маратонско пливање лосос „извео“ у савршено правој лини-

ји не заустављајући се и не скрећући с пута, морао би да плива брзином од 13 миља за 24 часа. Рибари су измерили лососа био је тежак преко три килограма а дугачак 70 сантиметара. На путу је порастао пет сантиметара.

У многим селима Африке може се видети припитомљена птица звана „секретар“. Она вешто и успешно тамани отровне змије и пацове упуштајући се с њима у огорчену борбу. Међу дивљим птицама секретар има најдуже ноге а у брзини нема му равног.

Свиње, обично се сматра, људи гаје да би се од њих добило месо и маст. Али не увек. У старом Египту свиње су пуштале на њиве да би оне што дубље утабале у земљу засејано семе. Ипак, најнеобичнија улога је додељена свињама у 18. и 19. веку у Енглеској: замењивале су ловачке псе. Један нераст по имену Слат био је тако добар ловац да су о њему и његовим ловачким успесима писали лондонски листови. Било је довољно да Слат само чује пуцањ, па да јурне у шуму да би се тамо придружио првом ловцу на кога би наишао и заједно с њим тражио и гонио дивљач.

ЧОВЕК ЈЕ РОЂЕН ДА ПОБЕЂУЈЕ

Тим убеђењем прожета су сва дела Ернеста Хемингвеја. Спорт је за њега био најочигледнији вид испољавања људских карактера и он му је посветио многе, можда најбоље странице својих књига.

У једну од боксерских сала Чикага ушао је снажан младић — у ствари још дечак. Није се плашио тешког тренинга. Али инструктор — бизнисмен, који је унапред добио паре за тренинг, одмах је одлучио да „преслиша“ вредног новајлију. Рукавице првог ученика школе три пута су дотакле нос четрнаестогодишњег боксера. Сви су били убеђени да је то његов последњи тренинг. Али идућег дана дечак је опет дошао.

Тај младић је био Ернест Хемингвеј а ово његов први сусрет са суровом стварношћу професионалног спорта. Спорт је ушао у његову душу још од детињства. Отац је желео да његов син настави породичну традицију истраживача, ловаца и светских путника. Страствен ловац, често га је водио у брда и у индијанска насеља; заједно су посматрали природу, звери птице. Хемингвеј је још као дете научио да рукује оружјем.

Трчао бих, трчао

Кад је био већ у старијим годинама, једном су га упитали коју би врсту спорта сада највише волео. Он је са осмехом одговорио: „Са задовољством бих трчао. Човек почиње да схвата лепоте трчања када му је 75. А играо бих и још и безбол, али с младићима.“

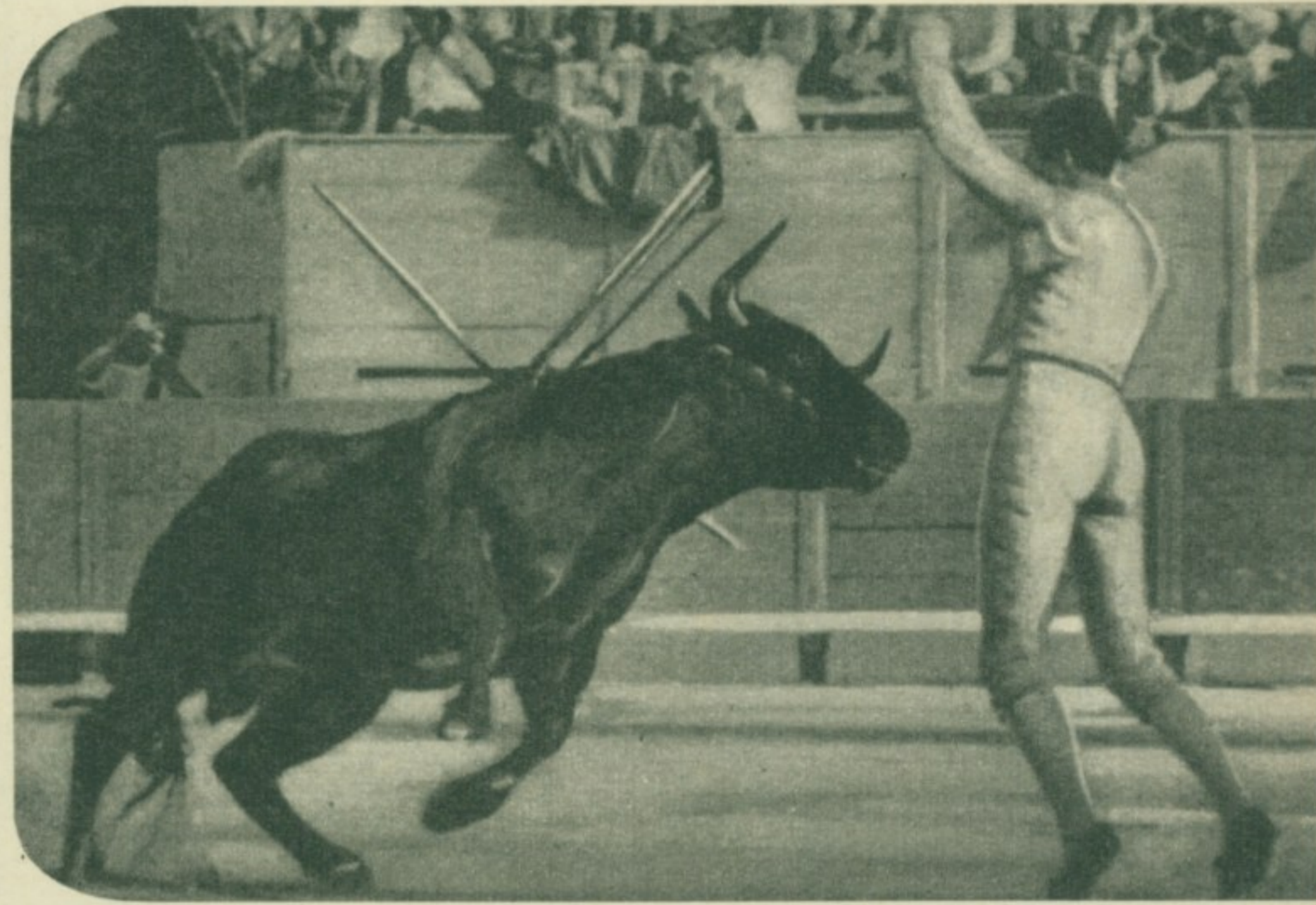
Спорт за Хемингвеја није био само разонода. Он је за њега био извор јаких осећања.

У Француској је Хемингвеј заволео смучање. У то време нису постојале жичане железнице. Са смучкама на раменима пео се на брдо да би после неколико часова пењања осетио оно неупоредиво осећање спуста с планине. Волео је такође да хода и од једне планинске куће до друге, од једног глечера до друге долине. А доле, у граду, за писаћим столом, одморан и освежен прелазио је странице своје „Фиесте“.

У Паризу је стекао још једну љубав — велодром. „Бициклизам је одмах одушевио. У њему је било нешто ново, неиспробано. Почео сам чак да пишем причу на ту тему, али на жалост, нисам стигао да је завршим. Волео би да та прича буде исто тако узбудљива као и бициклическе трке на писти или на друму. Покушао сам да опишем велодром увече. Дрвена писта, шкрипа бициклических гума, крајње напрезање снага бициклиста и њихову тактику, када они намерно уступају вођство противнику, а затим се устремљују према горњем делу писте и срastaју с бициклом. Волео бих да опишем те чаролије трке.“

Не бокс ради бокса

Хемингвеј је често напуштао своје пребивалиште у Финка-Виџија и летео за Њујорк. У једном плану његове посете овом граду може се, између осталих, наћи следећа прибелешка: „Обавезно посетити добар

боксерски меч.“ Бокс је био његова прва љубав, љубав гледаоца који много захтева: „Не волим да гледам бокс ради бокса. Али је за мене неопходно да бар једном годишње видим леп сусрет.“ У једном од мечева, његов љубимац боксер Џек Бритен победио је познатог мајстора Бенија Леонарда. Хемингвеј је сматрао да је Бритен одличан боксер због тога што је увек био у форми, што се с математичком тачношћу кретао по рингу и знао да зада врло јаке ударце. Овога пута Бритен противник је био нарочито јак. Због тога је после гонга, узбуђени писац ушао у свлачионицу и дуго стегао победничкову руку.

Све видети, све осетити...

Хемингвеј је путовао по америчким равницама и афричким дунглама. При том никада није био турист

у лошем смислу те речи. То би за њега било једноставно неопростиво. „Писац је дужан да учествује у животу, да пропати и да осети све оно о чему пише“. Делио је своје време између исцрпљујућег рада, боксерских сусрета, риболова и кориде. Посебно кориде. Страствен посматрач борби с биковима и пријатељ тореадора — посебно легендарног Домингеса — посветио јој је многе странице у књизи „Сунце се поново рађа“.

Свим својим јунацима Хемингвеј је придавао добар део оптимизма, јер је и сам био одличан спортиста и добар познавалац многих спортова. То му је помогло да с неупоредивим мајсторством ствара снажне личности, сналажљиве људе јаке воље.

ДОГОДИЛО СЕ...

И СМЕШНИ И ТУЖНИ И НЕОБИЧНИ ДОГАЂАЈИ СА СВИХ КОНТИНЕНАТА

У Лондону

Нову аутоматску телефонску везу са Швајцарском, Француском и Белгијом требало је да свечано отвори један високи службеник дирекције пошта. Међутим, први његов разговор с белгијским колегама није могао да се обави према програму, јер су све линије биле заузете.

У Конектикату

Два полицајца разрешена су дужности због недолучног понашања на улици. Посвађали су се и потукли око тога ко ће од њих да вози нови полицијски аутомобил. Пролазници су посматрали борбу све док један полицајац није остао без „скалпа“ а онда су позвали кола хитне помоћи.

У Дербиширу

Две стотине жена пријавило се на један курс института за образовање одраслих. На курсу оне треба да науче како да се ослободе стидљивости и одвратности коју осећају према модним лудостима. После седам дана чак и најсрамежљивије обукле су „најлуђе“ моделе.

У Холивуду

За књигу „Побуна“ Франк Ели добио је од издавача око 3 милиона нових динара. Уз то књига му је донела још и књижевну награду од 120.000 динара. Франк Ели, који је за последњих 20 година једанаест пута осуђиван, прикупио је грађу за роман у затворским хелијама.

Мој отац, чудак

ЧАС ГИМНАСТИКЕ СЕ ЗАВРШИО И ДОМАЋИН КУЋЕ ОПЕТ ЈЕ ПОСТАО СВЕТАН МЛАДИКЕ-ВОГ ПРИСУСТВА.

КО СТЕ ВИ, МЛАДИКУ?

ЏОН ЛОЛЕС! НОВИ СО-БАР!

ЏОНЕ, ШТА МИСЛИТЕ О БОКСУ?

ПРОШЛЕ ГОДИНЕ НА СЕО-СКОМ ВАШАРУ ПОБЕДИО САМ СВЕ ПРОТИВ-НИКЕ!

ОНДА СТЕ МОМАК КАКВОГ ГОДИНАМА ТРАЖИМ!

ЏОН ЛОЛЕС ПОЧЕО ЈЕ СВОЈЕ СЛУЖБОВАЊЕ У НЕОБИЧНОМ ДОМУ ПОРОДИЦЕ БИДЛ...

ГРРРР!

КАО ДА ЈЕ НЕКА ДИВЉА ЗВЕР!

Distributed by King Features Syndicate.

ЈЕДАН ПОГЛЕД КРОЗ ПРОЗОР УВЕРИО ГА ЈЕ ДА ЈЕ БИО У ПРАВУ...

ШТА ЈЕ, МОМЧЕ? БЛЕДИ СТЕ КАО КРПА!

ДРЖИТЕ АЛИГАТО-РА?

НЕ ЈЕДНОГ... ДВА-НА-ЕСТ!

ОВО ЈЕ ЏОРџ, ОНАЈ ШТО МЕ ЈЕ УЈЕО! САД БИ ХТЕО ДА СЕ ПОМИРИМО!

© 1967 Walt Disney Productions World Rights Reserved

УПОЗНАЈТЕ СЕ! ЈЕР И ОНИ СУ ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ!

ДА... ХОКУ!

БАШ МИ ЈЕ ДРАГО, ЏОРџЕ! ЈА САМ...

846

Кљоцање зуба и...

НАСТАВИКЕ СЕ

Амерички ваздухопловни ас из првог светског рата Еди Рикенбекер прича како је постигао своје победе упркос великом страху који га је тресао пред сваку борбу.

Кад су америчке трупе ступиле у рат и почеле да стижу у Француску у лето 1917. године, савезници су били у тешком положају, нарочито у ваздуху. Немци су скоро потпуно господарили небом на западном фронту захваљујући умногостом свом асу фон Ритхофену. Американци су почели да регрутују добровољце за ваздухопловну службу. Услов је био добро здравље и не више од 25 година.

У то време ја сам већ био познати аутомобилски ас с тркачких стаза и жарко сам желео да летим. Кад сам се први пут појавио пред комисијом, одбили су ме глатко због година, имао сам две више. Некако сам успео да добијем лажну крштеницу у којој сам имао само 25 година. Овог пута комисија ме је одбила пошто сам рекао да одлично познајем моторе и механику уопште! Тако сам морао да „мењам“ и професију. На крају сам ипак после много перипетија био примљен. Крајем године пребачен сам у Француску на обуку.

Вежбали смо на авионима типа „кодрон“. Дан-два смо се упознали с њима а онда имали по два лета с инструкторима и онда морали да летимо самостално. Када сам први пут сео сам у авион и кад је требало да узлетим, дрхтао сам као прут од страха, мада сам, кажем, био познати аутомобилски шампион. Али возити аутомобил и авион то су две сасвим различите ствари. Кренуо сам преко писте кривудајући тамо-амо нешто због ветра а нешто од страха и замало нисам ударио у хангар. Ишак сам се некако одлепио од земље. Летео сам! Са сваки прећеним метром страх ме напушта и ја сам се осећао све сигурнији.

Наша јединица се састојала од самих Американаца, међу којима се истицао пилот мајор Раул Луфбери, ас. Иза себе је већ имао 17 оборених непријатељских авиона. Ми новацијали добијали смо старе авионе „љупорте“ који нису били наоружани јер митраљеви одређени за њих још нису били стигли. У јединици сам провео само три дана када сам 6. марта 1918. године био одређен у извиђање са још два авиона. Ма-

јор Луфбери је добио задатак да нас штити.

Полетели смо тачно у 8 часова. Пре полетања чинио сам све да изгледам што веселији, мада сам се у ствари у себи страшно плашио. Тај страх ме је и убудуће увек пратио пре полетања и трајао је све док се не бих суочио с првом опасношћу. Тада је ишчезавао, као руком однет. Тако је било и тада. Када смо били на 3.000 метара почело ми се вртети у глави као кад сам патио од морске болести. Али приметивши прве беле печурке од експлозија непријатељских граната у близини мог авиона, и страх и несвестица су нестали. Осећао сам се потпуно сигурним у себе спреман на сваку акцију. Кад смо се вратили на аеродром и кад сам угледао неколико рупа на телу мог авиона од непријатељских граната био сам сав срећан и поносан. Осетио сам да сам пилот.

ПРВА БОРБА

Летео сам још неколико пута у току следеће две недеље док митраљеви нису стигли а онда сам пошао на свој први борбени лет 21. марта са капетаном Холм, искусним пилотом. Дан је био сунчан. Ускоро се на небо појавио један немачки „фалц“. Немац нас није видео јер смо се појавили иза њега, на висини од преко хиљаду метара. Холм ми је рекао да ја нападнем и тако заварам да би га он касније оборио. Дрхтећи од страха и узбуђења кренуо сам у своју прву ваздушну борбу.

Када нас је Немац приметио, било је касно. Опколили смо га. Пилот је покушао да се вертикалним понирањем што пре спусти до земље и да онда некако умакне преко линије фронта. Али ја сам то и очекивао. Одмах сам му био за репом и засуо га из свог митраљеца. Изгледа да сам добро циљао, јер је после неколико секунди ватра избила из авиона док се није стрмоглавио на земљу. Оборио сам први авион! Нико на свету није био срећнији од мене.

Х*Е*Р*О*Ј КОЈИ СЕ ПЛАШИО

НИКАД С ПАДОБРАНОМ

Највише чега сам се и многи други плашили није била смрт већ то на који начин ћемо умрети. Најстрашнија је била смрт у запаљеном авиону. Пилоти наше јединице нису носили падобране и није било шансе извући се из запаљеног авиона. Главни поборник летења без падобрана био је мајор Луфбери. Он је говорио да пилот мора остати у машини до краја. А он је био такав ауторитет да се ми други нисмо смели бунити.

Међутим, почетком маја наш аеродром је изненада напао један немачки „албатрос“. Мајор Луфбери је одмах узлетео и напао га. Упркос томе што је одлично циљао, авиону се није ништа догодило. Тек тада је схватио да су нас Немци изненадили оклопом који су ставили на „албатросе“, наши митраљеви нису могли да их пробију. Насупрот њима наши авиони су углавном били од дрвета и Немцу није било тешко да погоди Луфберијев авион и да га запали. Тако је наш ас изгорео у најстрашнијим мукама, мада је лако могао да искочи падобраном да га је имао на себи. Сада нам нико није бранио да их носимо. И шта смо урадили: у његову почаст и даље смо летели без падобрана.

Идуће три победе дошле су брзо и лако. Али зато пету нећу никад заборавити. Био је крај маја. Небо је било облачно тако да сам неприметно прешао непријатељску линију фронта и нашао се изнад једног немачког аеродрома с којег су управо полетели три „албатроса“. Била је лудост напасти три авиона и то над непријатељском територијом. Али неки ђаво ми није давао мира. Веровао сам у лакоћу и покретљивост мог авиона који је имао предност над оклопљеним немачким авионима. И решио сам да их нападнем. Одмах.

Немци ме нису могли видети и зато сам лако успео да им се привучем иза. Поучен случајем мајора Луфберија, одлучио сам да гађам у пилота а не у авион. Пришао сам првом сасвим близу и засуо цео рафал у леђа. Али то је опоменуло она два авиона да се окрену и нападну мене. Дао сам највећи гас и почео да бежим ка нашим линијама спуштајући се све ниже. Али поред авиона почели су ме тући и топови и митраљеви са земље. Помислио сам: нема ми спаса. Осећао сам ударце са свих страна. Чудо како се авион још није запалио. Ипак сам и даље летео изнад самих крошњи дрвећа покушавајући тако да се спасем рафала непријатељских авиона. У тој трци ни ја ни Немци нисмо приметили када смо прешли линију фронта. Тада ми је било нешто лакше јер су сада немачки пилоти осетили ватру са земље. Једног тренутка мотор ми је потпуно отказао и ја сам једва успео да се како-тако спустим на једну њиву.

Срећом нисам био повређен ни

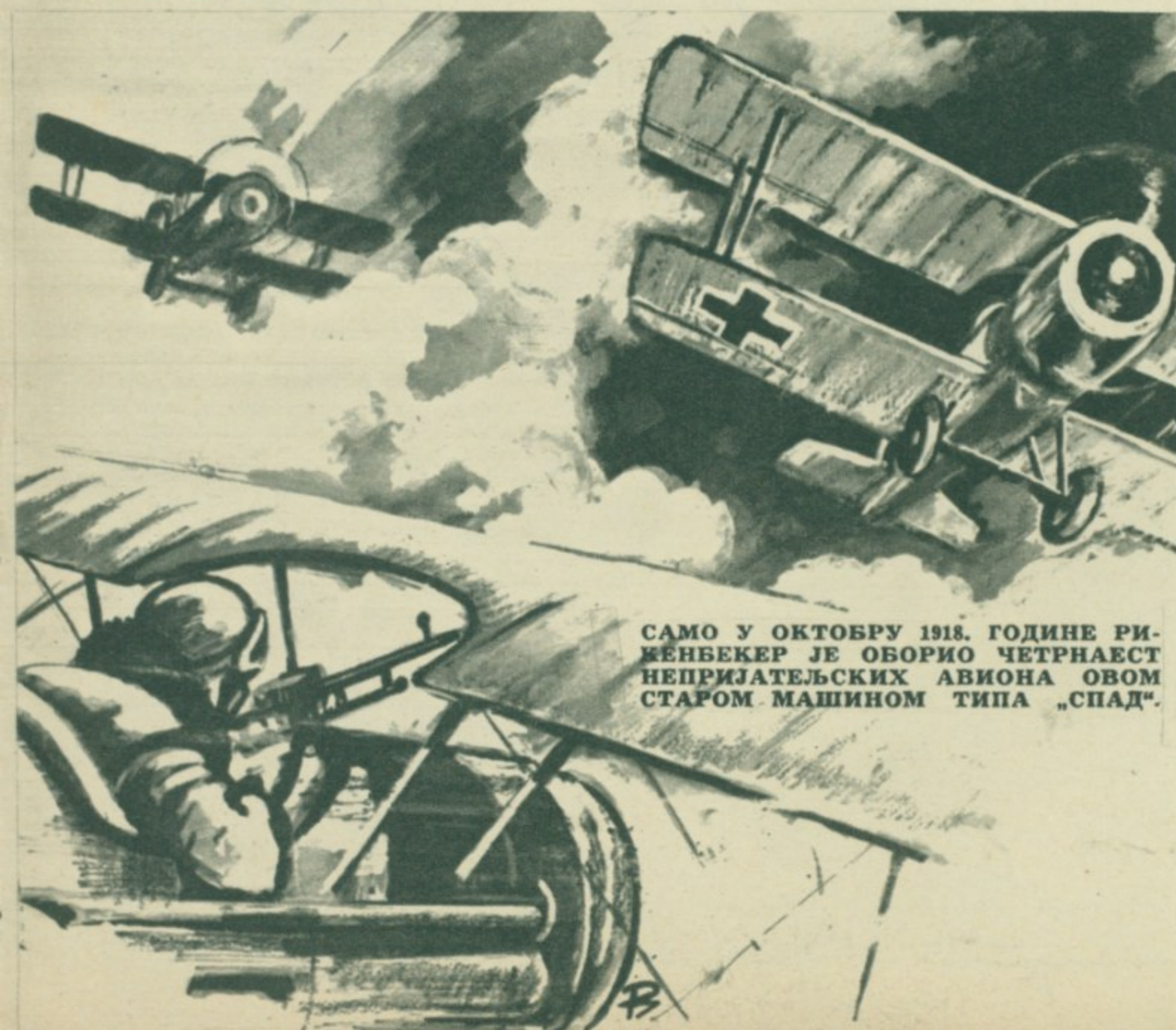
ја, нити се авион запалио. Видећи да сам пао Немци су покушали да се врате. Али један од њих спустио се сувише близу земље и неко га је погодио. Ускоро је и он морао да се спусти на њиву само 150 метара далеко од мене. Мој авион био је потпуно изрешетан. Сви су се чудили како сам остао жив. Заробљени рањени немачки пилот је рекао да сам оборио један њихов авион, што је био мој пети авион. Тако сам добио право на титулу аса. Французи су ме одликовали Ратним крстом.

КРАЂА АВИОНА

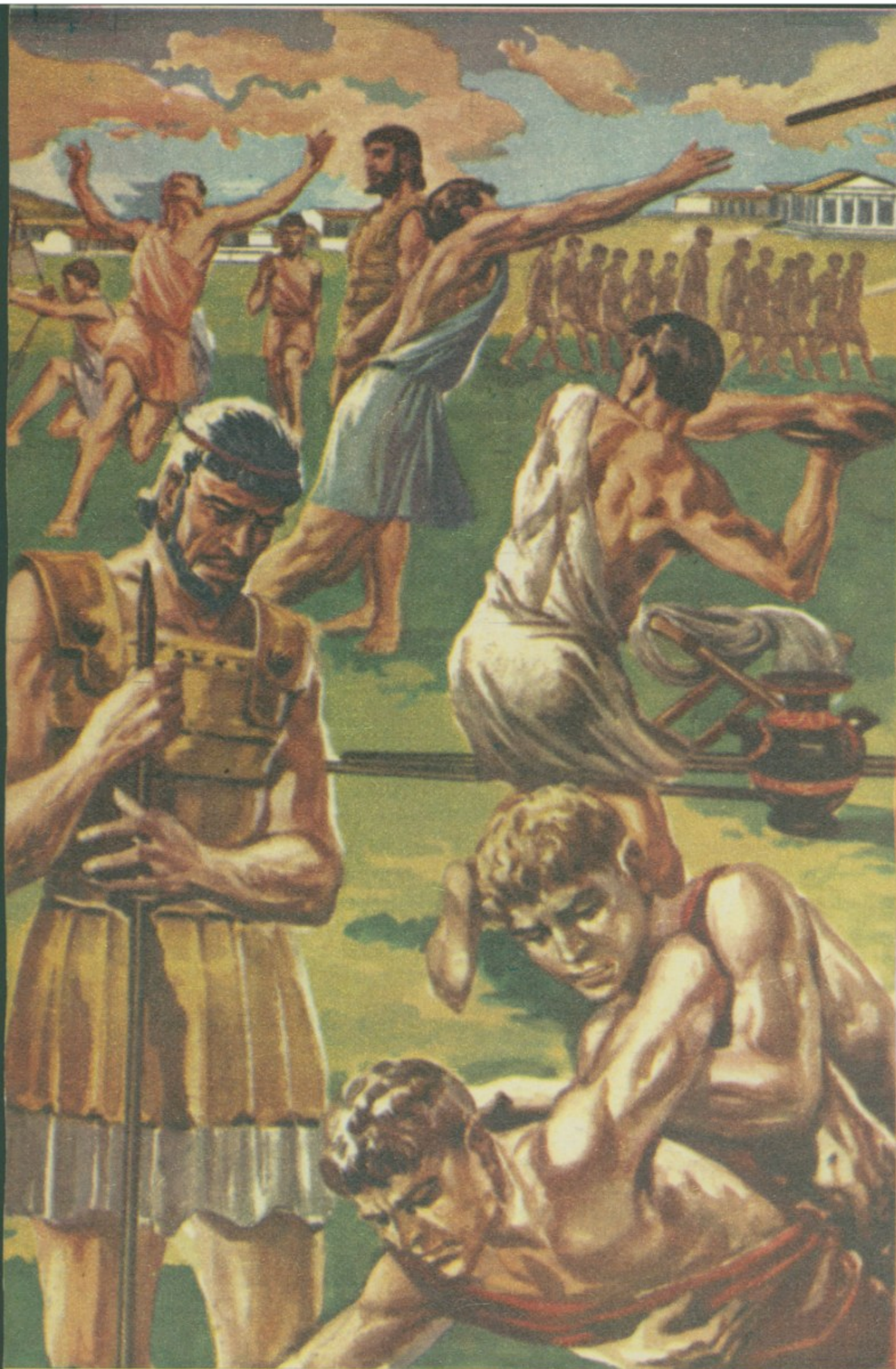
У јулу сам неким послом отишао на аеродром Орли у близини Париза. Тамо сам први пут видео најновији тип авиона „спад“. Био је тако леп да сам одлучио: украшћу га па макар због тога ишао на ратни суд. Замблио сам механичара да га испробам и чим сам полетео узео сам правац на наш аеродром. Око тога се подигла велика прашина. Али пошто сам већ био чувен ас, прогледали су ми кроз прсте. Решено је да се нашој ескадри доделе ти авиони. Ја сам о њима дао своје најбоље мишљење и ускоро смо добијали још два. Али у то време сам се озбиљно разболео. Пуне три недеље нисам летео, мада сам желео да што пре полетим на новом авиону. Имао сам среће да га испробам у борби с једним црвеним „фокером“ из ескадриле којом је донедавно командовао чувени немачки ас Ритхофен или како су га још звали Црвени барон. Он је погинуо после своје 80. победе 21. априла 1918. године, али су у његовој ескадрили и даље били најбољи немачки пилоти.

Победе су се ређале и даље захваљујући одличном авиону. Деветнаеста победа ме умало није стала главе. Опет сам желео да изненадим једног „фокера“ и покушао да му се приближим с леђа. Само том приликом нисам осетио да су ми Немци били поставили замку. Још пет „фокера“ било је у близини сакривених у облаку. И пре него што сам дошао к себи био сам опкољен са свих страна. Мој авион је био бржи од њихових и могао сам да умакнем, али ја сам хтео по сваку цену да оборим авион који ме је увукао у ту клопку. То ми је убрзо пошло за руком, али сам зато себе довео у безизлазан положај. Сви маневри били су узалуд. Тукли су ме са свих страна. Срећом однекуд су се појавила наша три авиона и Немци су напустили борбу. Ја сам се једва вратио на аеродром, јер ми је авион био сав изрешетан.

Тридесетог октобра оборио сам два непријатељска авиона и тако постигао 26 победа. Мада је било авијатичара који су имали више подвига од мене, ипак сам носио рекорд у брзини обарања, за непуних седам месеци имао сам 26 победа. И сада се чудим како сам у свим овим борбама остао жив. Морам да признам да сам имао много среће.

САМО У ОКТОБРУ 1918. ГОДИНЕ РИКЕНБЕКЕР ЈЕ ОБОРИО ЧЕТРНАЕСТ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ АВИОНА ОВОМ СТАРОМ МАШИНОМ ТИПА „СПАД“.

СПАРТАНЦИ СУ НАЈВИШЕ ПАЖЊЕ ОБРАЂАЛИ НА ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ. ОНИ СУ ЖЕЛЕЛИ ДА ОДГАЈЕ ХРАБРЕ ВОЈНИКЕ А НЕ ЗАНЕСЕНЕ НАУЧНИКЕ.

Чим би навршили седму годину, дечаки су напуштали родитељску кућу да би се образовали у нарочитим институцијама. Развијање телесне снаге, навикавање на напоре и војничку послушност били су основни циљеви школовања. Читање, писање и учење напамет патриотских песама били су једини „теоријски“ предмети. Спортске борбе, такмичења и акције које су стављале на пробу храброст и издржљивост биле су одржаване из дана у дан. Од 18. године спартански младићи васпитани су искључиво војнички да би у 20. ступили у војску. И спартанске девојке подизане су тако да су у целој Грчкој биле чувене по својој храбрости и издржљивости.

Насупрот Спарти, у Атини се сматрало да школовање и васпитање омладине треба да буде свестраније. Јер, Атињани су веровали да треба подједнако подизати и тело и дух. Закона о обавезном образовању није било: оно је препуштано родитељима. То је била њихова дужност. Постојао је чак и закон по којем је син чији су родитељи занемарили његово образовање, био ослобођен дужности да се о њима стара над остаре и онемоћају.

Такозвана музичка настава — име је добила по томе што се сматрало да је под утицајем музе Еутерпа, заштитнице музике — обухватала је: историју, природне науке, реторику, песништво, певање, игру и музику. По угледу на Спартанце, држава је подизала палестре (школе за борбу, рвање и мачевање) за дечаке и гимназије (гимнастичке дворане) за младиће. Од спортова, који су у њима неговани, највише се пажње обрађало на скакање удаљ, трчање, бацање диска и копља. Школовање је почињало у седмој години. Девојчице се нису образовале у школама. Као и у целој Грчкој и у Атини је школско образовање било ускраћено деци нижих класа и, разуме се, деци робова.

Образовање, васпитање и школовање деце у Риму лежало је у рукама родитеља, нарочито оца породице („*pater familias*“). Однос према деци био је веома строг и главни циљ образовања и васпитања био је да се деца припреме за практичан живот. Деца су учили да читају, пишу и рачунају.

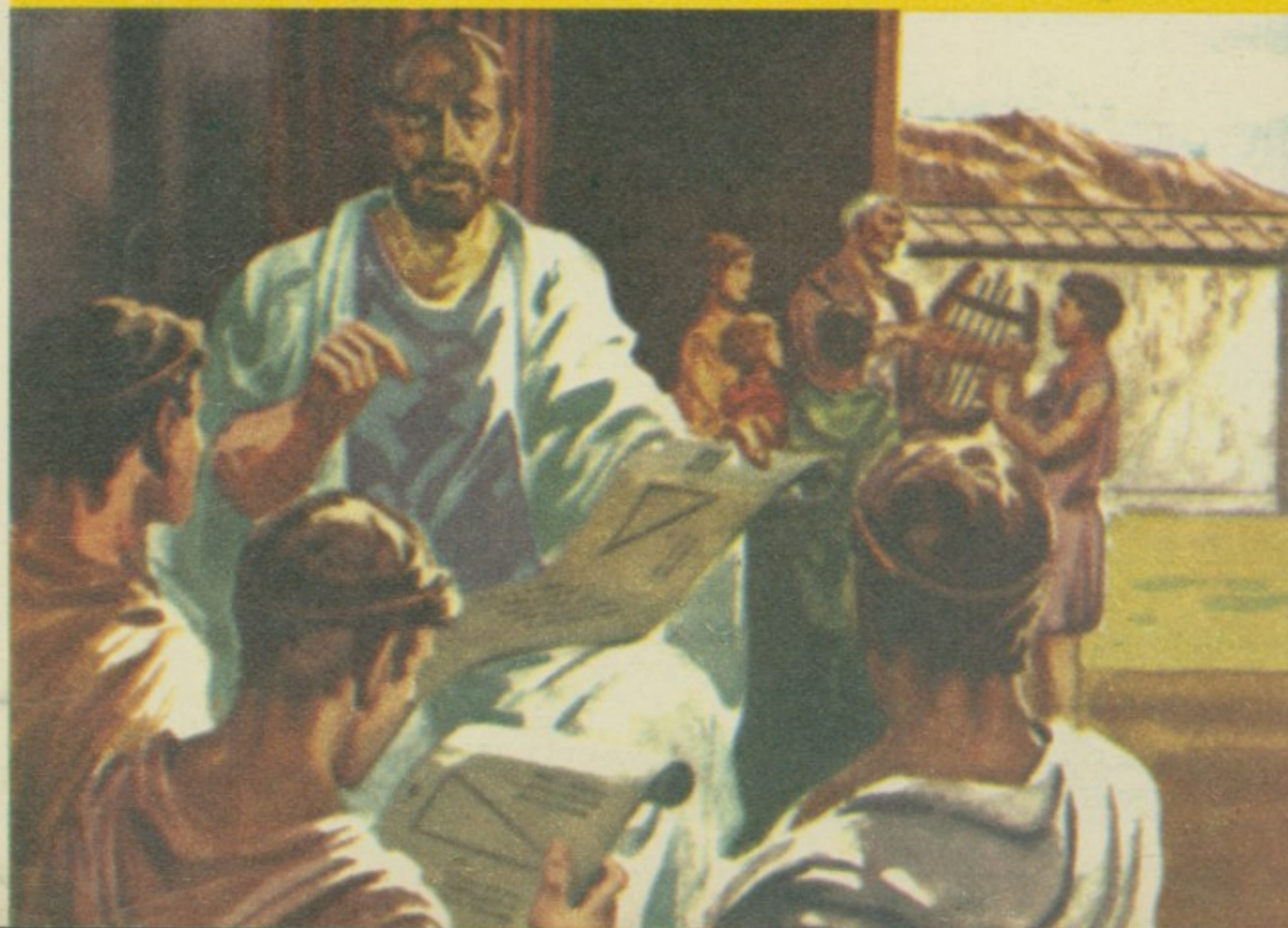
Кад је утицај Грчке почео да се шири у Римском царству, Римљани су брзо схватили предност грчког начина образовања и подизања омладине. У Рим су доведени многи грчки учитељи. Тако су још у 3. веку пре наше ере у Риму основане основне школе (луди), а затим и „више школе“ у којима су главни предмети били граматика и реторика. Ови предмети нису били само теоријски како би се могло помислити. Наставом граматике требало је навићи младе људе да јасно мисле и лепо се изражавају док их је реторика припремала за политички живот.

У доба царства систем приватних и државних школа још се више развио. Из тог времена потиче подела школске наставе на „седам лепих уметности“: граматичку, реторичку, дијалектичку, аритметику, геометрију (уључујући географију), музику и астрономију. Ова подела је преживела Римско царство и њу је насније прихватила читава Европа.

АТИЊАНИ НИСУ ЗАНЕМАРИВАЛИ ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ АЛИ СУ ВИШЕ ПАЖЊЕ ПОСВЕЂИВАЛИ ПОДИЗАЊУ ДУХА.

У КЛУПАМА СПАРТЕ, АТИНЕ И РИМА

ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ ОМЛАДИНЕ БИЛО ЈЕ У СПАРТИ ЈОШ ОД НАЈРАНИЈИХ ВРЕМЕНА РЕГУЛИСАНО ЗАКОНИМА КОЈЕ ЈЕ ЛИКУРГ ДОНЕО У 9. ВЕКУ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ. ОТАДА ЈЕ ДРЖАВА ПРЕУЗЕЛА НА СЕБЕ ДА ДЕЧАКЕ, А И ДЕВОЈЧИЦЕ, ВАСПИТАВА У ДУХУ КОЈИ ЈЕ ОДГОВАРАО СХВАТАЊИМА РАТОБОРНИХ СПАРТАНАЦА. НАЈВЕЋА ПАЖЊА ОБРАЂАНА ЈЕ ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ И ЧИТАВ СИСТЕМ ШКОЛОВАЊА БИО ЈЕ ОРГАНИЗОВАН СТРОГО ВОЈНИЧКИ.

ТУЖБАЛИЦА ЗА ИЗГУБЉЕНИМ ПРИЈАТЕЉИМА

ПРЕ 700 ГОДИНА ФРАНЦУСКИ ПЕСНИК РИТБЕФ НАПИСАО ЈЕ ТУЖБАЛИЦУ ЗА ИЗГУБЉЕНИМ ПРИЈАТЕЉИМА. ДАНАС ЈЕ ОНА ПОНОВО ОЖИВЕЛА УЗ МУЗИКУ ЛЕА ФЕРЕА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈУ ИГА ОФРЕА. ЛЕПОТУ ОВЕ СТАРЕ ПЕСМЕ ОСЕТИЛА ЈЕ И ЏОАН БАЕЗ, А ЊЕН ГЛАС ЈЕ УЧИНИО РИТБЕФОВЕ СТИХОВЕ ЈОШ ЛЕПШИМ.

Где ли су моји пријатељи
Који су ми били тако блиски,
И које сам толико волео?
Било их је сасвим мало.
Чини ми се да их је ветар
однео.

Љубав је умрла.

То су били пријатељи које
ветар носи
И ветар их је однео.

Ја сам остао сам,
Сам и време када нестаје лиш-
ћа,

Кад дрвеће остаје голо,
Кад нена ни травке на земљи,
С бедом која ме мучи,
У сиромаштву које ме притис-
ка са свих страна,
Усред зиме.

Где ли су моји пријатељи
Који су ми били тако блиски
И које сам толико волео?
Било их је сасвим мало
Чини ми се да их је ветар
однео.

Љубав је умрла.

Не треба ни да вам кажем
Како сам постиђен
И остављен.

Зло никада не долази само,
И све што се морало догоди-
ти —

Догодило се.

Где ли су моји пријатељи
Који су ми били тако блиски
И које сам толико волео?
Било их је сасвим мало
Чини ми се да их је ветар
однео.

Умрло је пријатељство.

ТВ КОСМИЧКИ МОСТ

Кад је 23. априла 1965. године у Совјетском Савезу изведен у орбиту први сателит за везу „Муња I“ мало је ко знао да он представља само једну карику планираног система космичког телевизијског моста, који ће се протезати од Москве до Тихог океана. Лансирање „Муње I“ означило је само почетак великог програма чији је циљ успостављање телекомуникационе мреже која ће омогућити да и становници на тихоокеанској обали СССР у својим домовима могу да примају цен-

трални програм Московског телевизијског студија.

Како функционише систем „Орбита“? Један снажан ТВ-пријемник у околини Москве емитује тв-сигнале централног програма до сателита за везу. У уређајима „Муње“ ти се сигнали појачавају више хиљада пута и преко предајника на сателиту враћају према Земљи. Земаљске пријемне станице примају сигнале из космоса и поново их упућују даље до локалних тв центара који их преносе до граница свог пријемног подручја.

Да би тај систем могао добро да функционише, морали су бити предузети опсежни и компликовани припремни радови и на Земљи и у космосу. После „Муње I“ следиле су остали сателити за везу тако да до данас седам сателита тог типа кружи око наше планете.

Сви ти сателити лансирани су и елиптичну орбиту с апогејом (највећом удаљеношћу) од око 40.000 километара и перигејом (најближом тачком) од око 500 км. Време једног обрта траје око 12 часова а нагибни угао путање је око 65 степе-

ни. Сваки сателит типа „Муња I“ има предајник и може се, разуме се, користити и за радио, телефонску и телеграфску везу. Ускоро ће се започети и с преношењем новинских факсимила, метеоролошких карата и других информација преко система „Орбита“.

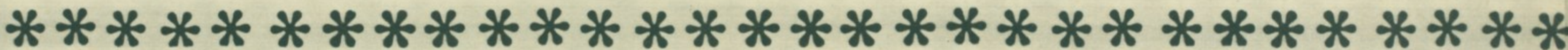
У међувремену на територији Совјетског Савеза изграђене су неопходне земаљске и пријемне станице. Од тих „Орбита“-станица до сада је изграђено двадесетак, у Ашхабаду, Хабаровску, Франзеу, Иркутску, Јакуцку, Јужно Сахалинску, Кемерову, Магадану, Новосибирску, Сиктивкарку, Чити и Воркути.

Свака „Орбита“-станица прима сигнале сателита за везу преко антене у облику параболичног огледала чији је пречник 12, а жижна даљина 3 метра. Антена је начињена од алуминијумске легуре и тешка је пет и по тона.

Пријемне станице су изграђене тако да и при неповољним климатским условима, при јачини ветра до 25 метара у секунду и температурама од — 50 до + 50 Целзијусових степени могу нормално да функционишу. Један двостепени уређај конструисан специјално за „Орбита“-станице појачава сигнале из космоса милионима пута. Први степен тога појачивача хлади се стално до температуре течност азота (— 196 степени) да би се обезбедила што већа осетљивост система пријема.

Без обзира на компликованост, космички тв-мост је економичнији од радио-релејних линија на Земљи, нарочито када треба савладати мора и планине на трансконтиненталним одстојањима. Он је економичнији чак и када се има у виду да не постоје вечити телекомуникациони сателити и да се с времена на време морају замењивати.

У међувремену „Орбита“-систем је подвргнут бројним и разноврсним испитивањима која су потврдила његову ефикасност и сигурност. Посебну пажњу заслужује успешна експериментална тв-емисија у боји која се одвијала између Москве и Париза.

Шта ће нам мува — тај досадан, и опасан инсект, рећи ће неко. Али бионичари не мисле тако. Они кажу: мува је веома занимљив и захвалан објекат истраживања. А шта је то бионика? То је доста млада наука која се, као огранак кибернетике, бави проучавањем достигнућа највећег проналазача — природе — и њиховом применом у науци и техници. Онедавно је ова наука почела да истражује доскора непознате особине муве и не само открила већ и технички реализовала неке од њених „патената.“

Око муве, на пример, знатно се разликује од човековог. Оно се састоји од великог броја независних елемената (малих очију), који се називају омариди. Оваква структура омогућује муви не само да разликује покретне од непокретних предмета, већ и да им одређује брзину кретања пошто се слика тог предмета поступно појављује у омаридима. Овај „патент“, који муви служи за одбрану, већ су усвојили ваздухопловни и ракетни техничари. Они су на основу ока муве конструисали уређај помоћу којег се мери брзина авиона или ракете у односу на Земљину површину.

Али, муви припада право на патент још неких интересантних достигнућа природе. Научници су после брижљивог истраживања от-

крили да израштаји на ногама муве, који док она лети трепере и стварају оно карактеристично зујање, служе као чуло за оријентацију. Вршкови тих израштаја, зујалица, при лету муве описују одређен лук у равни лета, те кад мува промени правац лета долази до натегзања основе зујалице и надражај се преноси на њене моздане ганглије (мозак), на основу чега мува исправља правац лета. Значи, чуло за оријентацију налази се код муве у израштајима на ногама и ако се они одстране, мува, и поред читавих крила, није у стању да лети већ се из ваздуха стрмоглављује на тле. На принципу ових „зујалица“ научници су конструисали жироскоп новог типа с танким вибрирајућим плочицама који се примењује у савременим авионима, ракетама и другим летелицама.

Недавно је откривен још један „патент“ овог инсекта кога нико не воли. То је његово „електронско“ чуло укуса. Мува је, наима, у стању да једва додирнувши ногама било који предмет истог тренутка изврши врло прецизну хемијску а-

нализу његовог састав. Захваљујући том и таквом чулу, она одмах сазнаје шта се под њеним ногама налази.

Како функционише то „електронско“ чуло?

Све животиње имају у својим чулима специјалне нервне завршетке — хемијске рецепторе. Они се бде при промени хемијског састава околне средине. Код муве се они, у виду изванредно осетљивих сићушних длачица, налазе на њеним ногама. Ти њени рецептори примају информацију о хемијском саставу материје на којој она стоји и преносе је у ганглије. Мада принцип функционисања те микроскопске „лабораторије“ муве још није детаљно истражен, недавно је учињено важно откриће. Показало се да материја коју мува анализира, делује на њене рецепторе не хемијским, већ електричним путем: у зависности од електричних особина молекула материје мењају се и електричне особине длачица на њеним ногама. Тиме се једино и може објаснити брзина анализе. Уместо

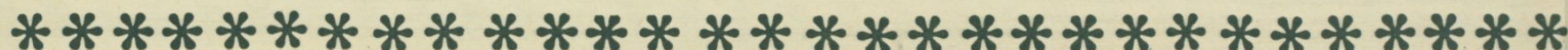
ПАТЕНТИ ЈЕДНЕ ОБИЧНЕ МУВЕ

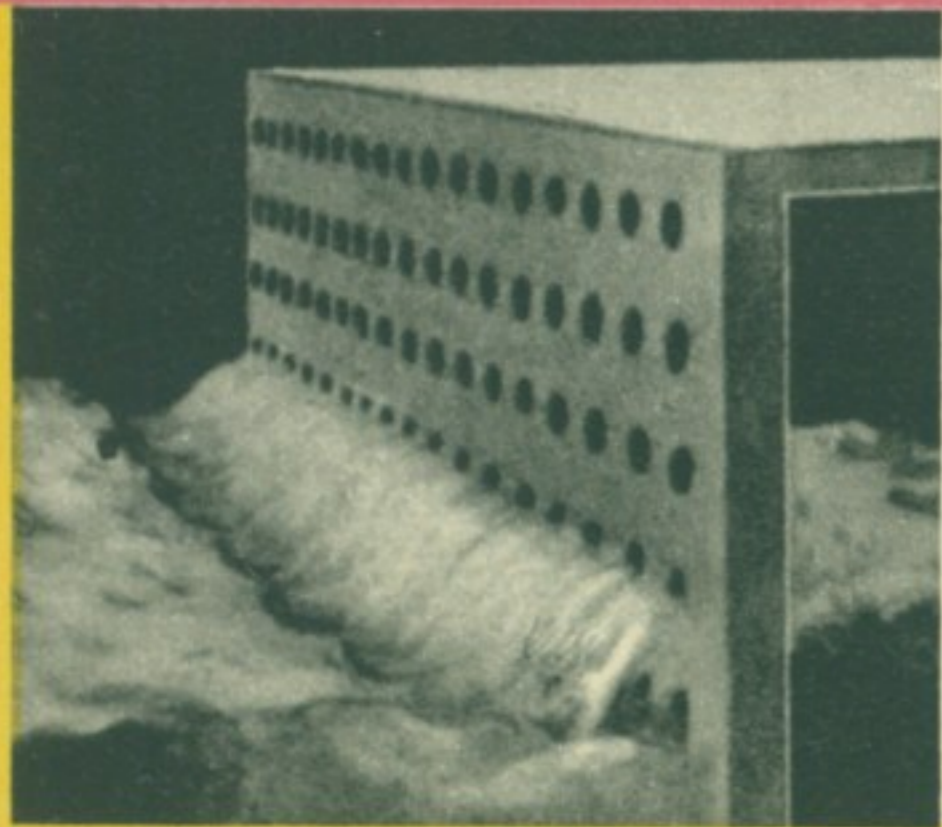

спорих хемијских реакција — тренутно електрично мерење.

Ово откриће изазива врло велико интересовање научника јер ће позајмљивање принципа „електронског“ чула од муве омогућити конструисање хемијских индикатора и бројача потпуно новог типа којима ће се много брже и прецизније моћи контролисати хемијске реакције и управљати њима.

„Али ни то још није све. Мува је не само објекат истраживања научника већ и њихов сарадник. Она учествује у реализацији нових аутоматских уређаја које научници називају биоаутоматски системи. Њихова суштина се састоји у томе

БРАНА РЕШЕТО

На цртежу је брана с округлим отворима. Код непућеног човека таква препрека за воду изазваће у најмању руку недоумицу: чему отвори? Да би се таласи борили с таласима — одговарају канадски стручњаци који су је пројектовали. Прошавши кроз отворе у првом зиду они ће се одбити о други зид, који је „цео“, и истим путем кренуће натраг. Тако одбијени таласи сусрешће нове, који надиру и „угушиће“ део њихове снаге. На тај начин снага воде која надире знатно је ослабљена. Нова конструкција може да се употреби за лукобране, докове, пловачке метеоролошке станице, као и пловачке торњеве за истраживање нафте на морском дну.

КОЛИКО ЈЕ ЗЕМЉИ ГОДИНА

На ово питање које већ дуго интересује многе научнике у свету, покушава да одговори канадски геофизичар Т. Улрих. По његовом мишљењу наша планета је стара 4.530 плус или минус 40 милиона година. Своју оцену о старости земље Улрих заснива на релативној садржини изотопа олова и урана у горњим слојевима Земље.

ДРЕВНИ СПОРТОВИ МЕКСИКА

У јесен ове године одржава се у Мексику Олимпијада. Тим поводом организована је путујућа изложба о историји спорта у Мексику од пра-старог доба до наших дана. У јануару ове године изложба се задржала у Базелу, била је смештена у просторијама швајцарског гимнастичког и спортског музеја. Међу експонатима била је и древна пластика играча лоптама (на слици).

ЧАС ИЗ БИОЛОГИЈЕ

што се неки комплексни и компликовани технички систем замењује комбинацијом живог бића и техничког уређаја, при чему је баш онај компликованији део замењен живим бићем. Другим речима, користи се својерсно удруживање, симбиоза живог бића и техничког уређаја.

У једном таквом систему, као елемент за откривање појаве најминималнијих количина мирисних честица искоришћена је мува. У нервне ганглије муве уведене су сићушне електроде. При појави чак и микроскопских честица отровних гасова, у тим ганглијама се стварају импулси, сигнали, који се биострујом преносе на електроде у појачивач, а затим на анализатор у коме се врши селекција и издвајање мирисних сигнала од других. На крају, појачани сигнал доспева до уређаја за давање светлосне или звучне узбуне. Разуме се, читав описани процес се одвија скоро тренутно.

Жива бића су у току много милиона година борбе за опстанак усавршила своја чула до таквог степена да их често ни најсавршенија техничка достигнућа не могу премашити. Зато се научници у својим истраживањима и обраћају за идеје и готова решења природи, тој највећој лабораторији.

УЗ ТЕМЗУ ЗА ЛАБУДОВИМА

Осамнаестог јула прошле године лондонски „Дејли телеграф“ објавио је кратку вест: „Моле се сопственици моторних чамаца и лађица да приликом проласка испод моста Итчеб удвоструче своју пажњу јер се ту после једне свађе са својом супругом сакрио лабуд по имену Валерије“.

Узалудно би било тражити у тој вести чак и искрицу традиционалног енглеског хумора. Јер, уместо традиционалног хумора нашли бисмо само — традицију: на Британским острвима лабудови уживају не само опште симпатије већ и високу краљевску заштиту.

...Некад давно један енглески краљ враћао се са крсташког похода у домовину. Тог пута срећа није била наклоњена краљу: несрећа и болести беспштедно су се сручиле на „Христову војску“, која није успела да победи невернике. И тада је краљ одлучио да својим премореним витезовима дозволи мали предах па је наредио, да се пре дугог пута у домовину, сидра баце у мирној луци Фамагусте на острву Кипру.

Док су се витезови одмарали, краљ се заљубио у лепу кипарску принцезу. Пролазили су дани и месеци, војска је давно већ залечила своје телесне и душевне ране а краљ је одговлачио с поласком. Најзад је господар Кипра попустио упорним молбама Британца и наредио да се обаве заруке. Знао је да ће Енглеz ако не добије, као што је тражио, руку прелепе принцезе, из освете приградити цело острво. Али, тада се сасвим неочекивано узјогунила сама невеста: одбила је да иде у магловиту Енглеску.

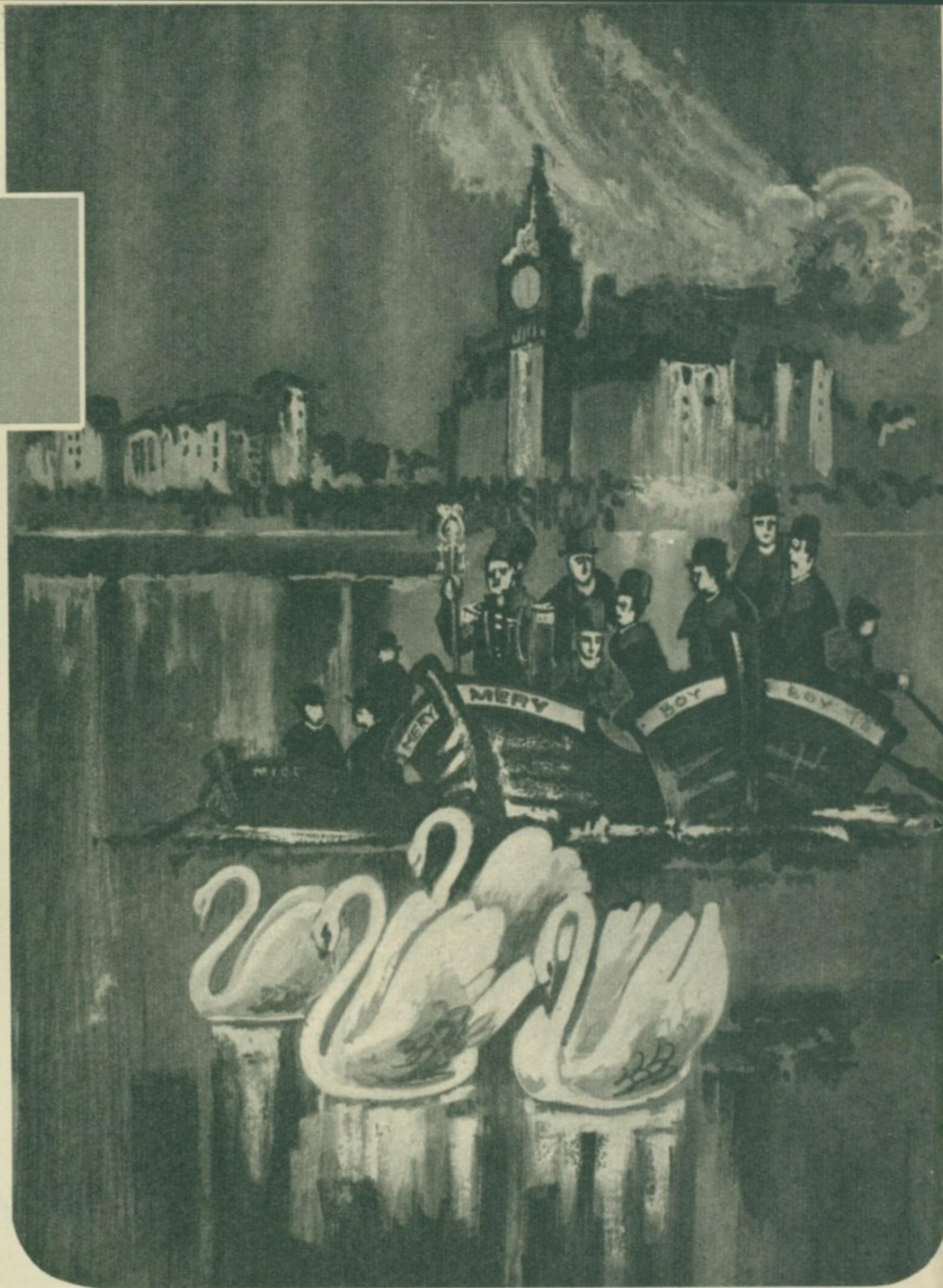
Положај је изгледао безизлазан. И тада је енглески краљ казао принцези: „Чекаћу те до сутрадан у подне“ — и отишао на свој брод.

Прошла је ноћ, прошло је и јутро, дошло је и подне и уз брод пристао је чамац и један од слугу донео је на палубу два као снег бела лабуда. „Ако ме волиш остани са мном на острву — поручивала му је принцеза. — Живећемо срећно као ова два лабуда. Ако си се ипак одлучио да одеш понеси са собом ове птице и нека ти буду вечита успомена на мене“.

Али, ни у та давна времена краљеви се нису одрицали краљевства за један женски поглед. Због тога је и енглески краљ наредио да се дигну сидра и запловио према својим родним острвима. Отада је енглески монарх добио још једну почасну титулу „господар лабудова“. Тиме су лабудови стекли високу краљевску заштиту. Они и данас уживају у Енглеској нарочиту слободу која се, ипак, мора нечим платити.

Сваке године крајем јула врши се „swan upping“ — маркирање лабудова. У маркирању, поред личног краљевог чувара лабудова, учествују и два стара занатска еснафа: бојације и трговци вином. Привилегију да чувају и штите лабудове ови еснафи су добили од краља пре неколико векова.

Девет малих чамаца крећу од Лондонског моста узводно по Темзи и плове према Хенлију. „Ап, ап, ап“ — вичу гоничи седећи у чамцу. Маркирају се само они лабудови који нису директни потомци краљевског пара доведеног с Кипра: на кљуновима им се начини мали зарез — сваки еснаф има свој знак. Истовремено се врши пребројавање свих

лабудова: како оних обичних, „смртних“, тако и краљевских.

Лагано плове чамци. Час се заустављају наред реке — то су гоничи ухватили једног лабуда — час пристају уз обалу — то се на виду указала нека крчма. Јер и ту се поштује добра стара традиција која захтева да се гоничи и маркери зауставе и окрепе у свакој крчми. И није случајно да се у ре-

довима маркера налазе и трговци вином.

Ипак, шта се догодило с лабудом Велеријем и његовом супругом? Пет дана касније у истом лондонском листу појавила се нова вест: „Укидају се сва ограничења која се односе на водени саобраћај у околини моста Итчеб: Белокрили пар се на опште задовољство Лондонаца помирио.“

Главом без обзира

Попрскајте се течношћу из ове боце, — и храбро, сасвим сами и без оружја, можете кренути против чопора најљућих паса. Они ће се разбећи чим им се приближите. Јер, течност у бочици је раствор новог репелента (назив је дошао од латинског глагола „repello“ који значи: потиснути, одагнати, отерати), материје која има одбијајући задах. Чим га осете, псе обузме паничан страх и они беже главом без обзира. Задаха новог репелента боје се и мачке.

Кројач-математичар

Причајући о својим путовањима Гуливер спомиње да кројачи из земље Лилипутанаца кроје одело служећи се секстантима и другим сложеним инструментима. Сви кројачи света узимају меру сантиметром а при кројењу, поред маказа, служе се дугачким лењирима и кредом.

Кројач-аматер Алфред Елерт из Варшаве већ четрдесет година шије мушка одела без детаљног узимања мере и без иједне пробе. Елерт, математичар по образовању, извео је веома сложене формуле према којима он, знајући само тежину, раст, ширину рамена и обим струка, без замерке саше одело.

ПОДВОДНА ПОЛИЦИЈА

С проналаском акваланга рибе и други становници мора нашли су се потпуно беспомоћни пред подводним риболовцима. Због тога је међународним прописима забрањен риболов у аквалангу помоћу било ког другог оружја изузев харпунске пушке. Међутим, рибокрадице се не придржавају овог правила.

За веома кратко време крај обала

Француске уништена је готово сва риба и ловокрадице су кренуле за њом и на отворено море. Влада је морала да се ухвати укоштац с љубитељима незаконитог риболова. На Азурној обали организован је први у свету одељак подводне полиције. Чуvari реда научили су на нарочитом курсу да с аквалангом на леђима скачу у море с хеликоп-

тера (наравно не с велике висине), да роне на дубину од 40 метара као и нарочите „грифове“ за подводну борбу с прекршиоцима закона. Човека кога у шумским резерватима ухвате с пушком сматрају за ловокрадицу чак и ако није испалио ни један метак. Исто тако затвор и казна прете сваком кога у мору ухвати с аквалангом и пушком.

ПРОНАЛАЗАЧ АУТОМОБИЛСКОГ МОТОРА

НИЈЕ НИКАД ИМАО АУТО

Аутомобилска индустрија сваке године прави обрт на милионе милијарди динара користећи изум једног данас готово заборављеног човека, француског инжењера Ферна Фореста.

Форест је рођен 1851. године у породици скромног провинцијског ћилимара и само три године ишао је редовно у школу. У петнаестој години био је механичар а у 50. најплоднији проналазач свог времена. Пронашао је аутомобилски експлозивни четворотактни мотор, мотор за подморнице и многе друге техничке изуме. Написао је две изванредне књиге „О моторима“ и „О бродовима с аутомобилским моторима.“ У Француској је крајем XIX века био чувен као најбољи мајстор и механичар, чудотворац који је могао да расклопи и оправи све врсте машина од шиваћих до пољопривредних. Читавих 45 година његов плодни дух проналазио је скоро сваке недеље понешто ново, понеки духовити патент. Радио је даноноћно јер је морао да исхрани велику породицу: жену и шесторо деце. Па ипак, упркос толиком послу стизао је да похађа вечерње курсеве на Конзерваторијуму за уметности и вештине.

Бицикл је у то време био модерно превозно средство. Форест је за њега пронашао савремене педале, усавршио жице на точковима. Његово интересовање било је толико свестрано да је чак био новатор и у једној челичани и у фабрици за производњу — сода-воде!

Највећа идеја овог надареног проналазача, која га је учинила оцем аутомобилизма и експлозивног мотора, сазрела је дуго у његовом мозгу. Форест је први предказао да ће XX век бити век наутичких, сувоземних возила којима ће за погон служити мотор који користи страховиту експанзивну снагу гаса који сагорева. Тако је он између 1875. и 1880. године изумео први експлозивни мотор, који због недостатка новчаних средстава није тада још конструисан. Кратко време после тога изумео је аутоматске кочнице које се примењују на авионима. На изложби аутомобила 1901. године на 135, од укупно 136 изложбених штандова приказани су искључиво Форестови изуми.

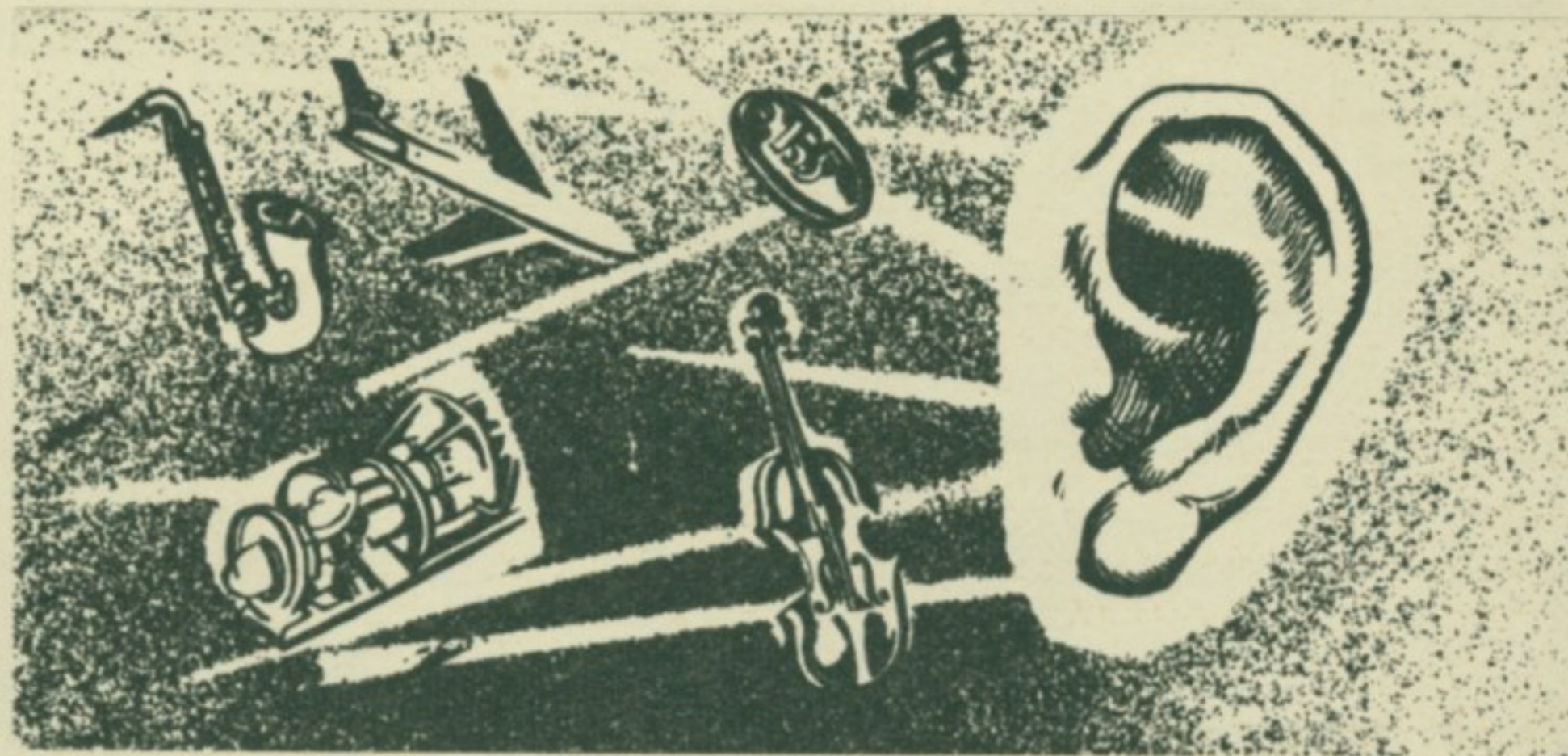
Као многи други безначајни изуми које новатори свакодневно па-

тентирају заведен је 22. децембра 1891. под бројем 218.205 и Форестов изум експлозивног мотора, који је означен „као усавршавање бензинских мотора које омогућује потпуно искоришћавање снаге гаса која се рађа из експлозије“. А то је у ствари био проналазак савременог аутомобилског мотора.

Али, у савременом свету експлоатација је много важнија од проналазка који је њу условио. Тако се може разумети и случај Фореста који је, док је аутомобилска индустрија 1911. године у Француској, САД, Енглеској и Немачкој увелико производила аутомобиле, живео непознат и у потпуној беди. Неком академику пало је једног дана на памет да га потражи. Нашли су га без пребијене паре у целу у једној оскудној механичарској радионици. На Сорбони је одржана велика свечаност и академик Пол Пенлеве честитао је Форесту у име Академије наука. Бесмртници су му стискали руку и украсили су његове груди Легијом части. Нико у том тренутку није споменуо да су сав намештај и покретне ствари великог проналазача продани на доброш једног 14. јула почетком XX века.

Па и после великог признања Форест је животно и морао је до краја живота да ради у својој механичарској радионици. Почетком априла 1914. године одржан је у Монаку под председништвом белгијског принца Алберта свечани митинг на коме је Форест са својим сином Андреом возио први моторни чамац „Газелу“. Сви су били одушевљени што се њиме може тако лако маневрисати. Моторни чамац је изненада стао. Многи су поверовали да је дошло до квара на мотору. У ствари, моторни чамац је стао у тренутку када је стало Форестово срце. Можда је Форест умро у тренутку када је био најсрећнији у животу.

Захваљујући једном новинару сазнало се 1931. године да је Форест за собом оставио удовицу. Имала је 76 година и умирала је у беди. Живела је до 1939. године и умрла је као просјакња док су велике аутомобилске компаније згртале огромне профите захваљујући изуму њевог мужа. Удовица је заборављена као и Форест, проналазач аутомобилског мотора, полицилиндричног блок мотора, свећнице, магнета и система за хлађење.

ЧУЈЕМ ПУКОТИНУ

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА

— Живи на свету човек који чује све...

Као и обично пред полетање Иван Његрошев проверава мотор. Искусни механичар авиона гледа га с подсмехом: види га, неверни Тома! Јер, кад је авион слетео мотор је проконтролисан. Али правило је правило: контрола се мора извршити и пред само узлетање. И мотор је загрмео, ритмично је закуцало срце авиона. И наједном... Писак! Танак, танак, као зујање комарца.

— Угаси мотор!

Док мотор урла, овај узвик-наредба се не чује. Али постоји и други начин споразумевања: Његрошев је украсио руке. Разумели су га, и мотор се зауставио.

Прегледали су мотор. Извукли један цилиндар. Стари ваздушни вук — механичар авиона с неверицом је гледао танку готово невидљиву пукотину у зиду цилиндра. Ето, ту пукотину чуо је Његрошев. И тек пред поновно полетање, када се мотор охладио и сви се његови детаљи слеги, могуће је било открити пукотину.

Слух младог Ивана Његрошева заиста је изузетан: њиме су били задивљени чак и искусни стручњаци. Други су успевали да свој слух изостре дугим искуством а он је био још сасвим млад, тек што је завршио вечерњу школу.

О њему се причало да не воли музику. А зашто — нико није знао. И његови другови са аеродрома решили су да то провере.

На аеродрому је неки пијаниста приредио концерт за све пилоте, техничаре и њихове помоћнике. Позвали су и Ивана. Уметник није успео да одсвира ни неколико музичких фраза, а Иван је почео да се врпољи. Затим је скочио са столице, трком се успео на подијум и — завукао се под клавир. Мада су у сали сви били „своји“, завладала је неагодност. Шта ће уметник да помисли о њима? Али, Иван се већ извлачио испод клавира и пружао руку према препашћеном пијанисти.

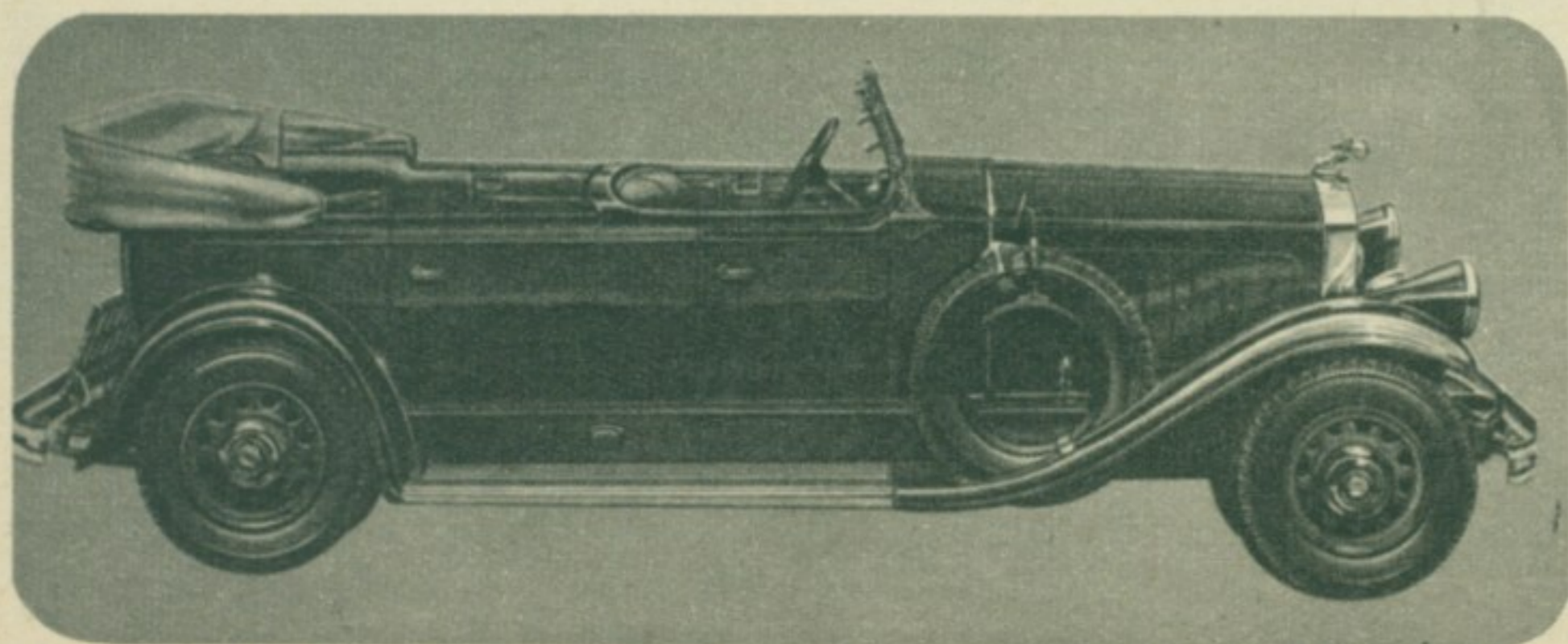
— Ево... Она је подрхтавала... И кварила звук.

У његовим рукама сребрила се мала плочица — инвентарски број.

После концерта повео се разговор о музици и о Ивану. Он стварно није много волео клавирску музику, нарочито ону у средњем ритму. Тада му звуци долазе одвојено, сваки за себе, не сливајући се у мелодију. Можда је то долазило од његове навике да „слуша“ моторе? А виолина? О њој Иван говори с љубављу. Готово с истом љубављу каквом прича о моторима.

Његове љубави најбоље могу да разумеју авијатичари и то они који су истовремено љубитељи музике. Јер симфонија има разних. Симфонија је и рад авионског мотора. И ево како то изгледа:

Звоне стотине детаља, хармонично раде агрегати а све то „покривају експлозије“. Пакао! Урлик! Али, то је само за непосвећене, за пилоте су то десетине и десетине коњских снага, укроћених и упрегнутих у једну запрегу. Оркестар! А композиција коју он изводи добро је оркестрована. А Иван, као диригент за пултом, слуша и пази да у његовом оркестру нека виолина не зазвучи погрешно.

НАЈУЗБУДЉИВИЈЕ ПУСТОЛОВИНЕ БУФАЛА БИЛА, ЈУНАКА ДИВЉЕГ ЗАПАДА, НЕУСТРАШИВОГ БОРЦА ПРОТИВ ЗЛА И НЕПРАВДЕ, ОПИСАНЕ СУ У 23 РОМАНА. СВИ ТИ РОМАНИ ОБЈАВЉЕНИ СУ САДА У 9 КЊИГА, ИЛУСТРОВАНИ У БОЈИ И У ТВРДОМ ПОВЕЗУ. ТО ЈЕ НАЈЛЕПША ЗБИРКА КЊИГА О БУФАЛУ БИЛУ! 2.200 СТРАНА, 80 СЛИКА У БОЈИ!

А САД ПРОЧИТАЈТЕ ПАЖЉИВО УСЛОВЕ ЗА ДОБИЈАЊЕ НАГРАДА:

1) СВАКО КО КУПИ КОМПЛЕТ КЊИГА О БУФАЛУ БИЛУ ДОБИЈА БЕСПЛАТНО ШЕСТОМЕСЕЧНУ ПРЕТПЛАТУ НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, У ВРЕДНОСТИ ОД 44 НОВА ДИНАРА.

2) НА СВАКИХ 150 КУПАЦА ДОДЕЉУЈЕ СЕ БЕСПЛАТНО ПО ЈЕДНА РУЧНА РАДИО-СТАНИЦА ВОКИ-ТОКИ ПОНИ ЦБ ЗБ, ЧИЈА ВРЕДНОСТ ИЗНОСИ 3.000 НОВИХ ДИНАРА! ОВУ НАГРАДУ МОГУ ДОБИТИ И ПОЈЕДИНЦИ И ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ И КЛУБОВИ РАДИО-АМАТЕРА. УКРАТКО: СВИ УЧЕСТВУЈУ У ИЗВЛАЧЕЊУ НАГРАДЕ.

Да бисте се укључили у круг добитника, довољно је да поручите комплет од 9 књига о Буфалу Билу. Попуните читко поруџбеницу, дајте родитељима да је овере у својој радној организацији (ово само ако купујете на отплату, а кад се купује за готово, овера није потребна), затим налепите оверену поруџбеницу на дописну карту и пошаљите на адресу:

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ

»ВУК КАРАЏИЋ«

БЕОГРАД — КРАЉЕВИЋА МАРКА 9.

Остало је наша брига: добићете књиге и бесплатну шестомесечну претплату на „Политикин забавник“. Истовремено бићете укључени у извлачење главног добитка: радио-станице ВОКИ-ТОКИ, која ће се на сваких 150 купаца доделити извлачењем добитничког броја. Прво извлачење извршиће се чим стигне 150-та поруџбина, а резултат ћемо објавити у првом следећем броју Политикиног забавника. Друго извлачење обухвата купце по редоследу од 151 до 300, треће од 301 до 450 итд.

ПАЖЊА: Ако не желите да исецате поруџбеницу, да не кварите комплет Политикиног забавника, онда узмите дописну карту и тачно препишите на њу све што стоји у поруџбеници.

КО ПРОЧИТА ОВО САЗНАЋЕ КАКО МОЖЕ ДОБИТИ БЕСПЛАТНО ПРАВУ РАДИО-СТАНИЦУ »ВОКИ-ТОКИ« МАРКЕ ПОНИ СВ-36

ОРЛОВА ЛИТИЦА

Поглавица Црни Јелен, иначе пријатељ Буфала Била, поверовао је у издају свог бледоликог друга и у Билу кривицу за смрт петорице ратника Црног Јелена. Бил је покушао да се оправда, али узалуд. Поглавица је тражио од Била немогуће: да донесе орлова пера из гнезда на врху Орлове литице, стене на коју се дотле нико није успео. Ако то учини, Црни Јелен ће поверовати у Билу невиност.

— Добро, Биле, — рече Пол Елмас — разумем твоју одлучност, али зар мислиш да ћеш се само помоћу тог ласа попети до врха?

— А шта друго да урадим? — одврати Бил. — Ако успем, избећи ћемо крвопролиће, рат с Индијанцима, у којем би многи невини пострадали.

— Али... ја не верујем да ћеш успети.

Буфало Бил завитла ласо. Уздржана даха и немирна срца каубоји су мотрили како се омча све брже окреће изнад Билове главе. Најзад, трзај руком и ласо полете.

Тренутак касније из грла каубоја оте се узвик одушевљења. Омча је пронашла свој циљ и закачила се на камену избочину на литици...

Бил се сад уједначеним покретима тела пењао према самом врху Орлове литице. Једва да му је недостајало још метар-два до врха, кад зачу да му одоздо нешто довикују. То су били повици страха и упозорења.

На небу је лебдео огроман орао, лебдео је и кружио, спуштајући се према Буфалу Билу. Чак се и одоздо видело да је птица огромна, а сви су знали како су те грабљивице упорне и бесне у одбрани својих гнезда и младунчади.

Чим је спазио орла, Бил скупи сву снагу и са два-три надљудска трзаја доспе до самог врха. Онда се сав скупи, очекујући напад орла, који се одоздо чинио чак већим и од њега...

(Наставак читајте у књизи „БУФАЛО БИЛ МЕЂУ ИНДИЈАНСКИМ РАТНИЦИМА“, стр. 192)

ПОРУЏБЕНИЦА (ЗАБАВНИК)

ПРИЈЕМНИ БРОЈ ЗА
НАГРАДУ ВОКИ-ТОКИ

Овим поручујем комплет од девет књига о Буфалу Билу, по цени од НД 225. — за комплет. Књиге ми пошаљите одмах, а њихову вредност исплатићу по пријему-поузећем, односно отплатићу у 10 рата по НД 22,50 (непотребно прецртати).

Презиме и име: _____

Занимање и адреса: _____

На исту адресу шаљите ми бесплатно „Политикин забавник“, за период од шест месеци.

Овера о запослењу
(само за купце на отплату)

Потпис купца и бр. личне карте

МП _____

(потпис) _____

ВАРИЈАЦИЈЕ НА НАУЧНО-ФАНТАСТИЧНУ ТЕМУ

ПОСЛЕДЊА ХИПОТЕЗА

Догодило ми се то не у Паризу и не у Чикагу. У сваком случају било је то у једном великом граду ове наше планете где се такве ствари обично догађају.

Не знам због чега, али одувек ме је нервирао један од најпознатијих антрополога, доктор наука с необичним двоструким презименом Гаал-Пеерин.

Можда је то стога што је био цепидлака и претерано педантан или што је сувише често и отворено показивао да све своје колеге сматра тупоглавцима, а то је очигледно била неистина ако се узме у обзир да сам се у то време ја такође бавио антропологијом. Било како било, тек минути проведени у његовом друштву нису били најлепши минути у мом животу.

— Желим да поделим с вама једну малу мисао — казао ми је тог дана Гаал-Пеерин. — Зар вам не изгледа да у изреци „Човек је постао од мајмуна“ има нетачности?

— Нетачности? — запитао сам. — Па сваки ученик зна да смо ми постали од антропоида и да су мајмуни наши најближи сродници.

— Сродници! То је такође нетачно — цангрисаво се успротивио Гаал-Пеерин.

Седели смо у ресторану и послушни роботи су нас нечујно служили. Није ни требало обраћати им се са захтевима. Сами су погађали, тачније рећи унапред погађали шта бисте могли да зажелите. Сваку, чак и подсвесну жељу која тек што би се појавила у човековом мозгу, радио-таласи су преносили роботу а он ју је одмах испуњавао. И често се догађало да читав минут пре но што бисте и сами почињали јасно да схватате шта то заправо желите, ваша жеља буде испуњена.

— Нека то не вређа ваша рођачка осећања — кисело се осмехнуо Гаал-Пеерин. — Али, покушаћу да говорим језиком вама разумљивим. Надам се да дозвољавате мисао да су на овој планети пре нас постојале друге, тако да кажем предљудске цивилизације које су нестале без трага услед нама непознатих катастрофа и потреса?

— Свакако! — сагласио сам се.

— То вам чини част — рекао је доктор и зацерекао се својим шкрипавим, одвратним смехом. — Дакле, ја сам открио многобројне остатке једне од таквих цивилизација и утврдио узроке њеног нестанка. Замислите да су у једно релативно давно доба, пре две стотине или две стотине педесет хиљада година, мајмуни били

сасвим другачији но што су данас. Налазили су се на неупоредиво вишем ступњу развитка од онога на којем је данас човечанство. Наравно, кретали су се само на задњим удовима, били су способни да рукама обаве сваки, па и најсложенији посао. Одликовали су се атлетском грађом и занимали се науком и спортом.

Знали су и умели толико много да су успели да себи конструишу роботе неупоредиво савршеније од оних које смо ми могли себи да створимо. Потпуно је разумљиво — и закономерно — да су те роботе конструисали као своју слику и прилику. Другим речима, они које ми назива-

вамо човеколиким мајмунима створили су мајмунолике роботе. А ти роботи, створени вештачким путем у лабораторијама толико су се мало разликовали од живих бића да су чак били способни за даље размножавање.

И тако је наступио златни мајмунски век. Роботи су обављали уместо њих све послове — како физичке тако и умне, — а мајмуни, ослобођени свих брига, уживали су у благодети живота.

Постепено се разнежени мајмунски род, који је чак и заборавио шта је то рад, претворио у друштво беспосличара и паразита. Замислите планету којом бесциљно скитају читави пукови паразита који само мисле о томе како и чиме да се забаве! Мајмуни су, према последњој моди, престали да се брију и пустили су да им расту неки глупи репови.

Не бајећи се више умним радом почели су да заглупљују и да би бар нечим забавили руке одвикле од рада, почели су да ходају на све четири.

Тако је почела да пропада једна од највећих цивилизација на нашој планети.

И када су видели да им је цивилизација пропала, мајмуни су пљунули на све и отишли у џунглу.

— А роботи? Шта је било с њиховим роботима?

— Имате мање маште но што сам претпостављао. Роботи су се у почетку такође опустили и толико су подивљали да су почели да живе у пећинама и хране сировим месом. А затим су се опет прихватили свог вештачког ума, стали су нагло да се развијају и развили су се до тог степена да су себе прозвали људима и изумели сопствене роботе.

— Не желите ваљда да кажете да ћемо и ми завршити као што су завршили мајмуни? — узвикнуо сам.

— А зашто да не? У поверењу могу да вам кажем да већ примећујем знакове такве будућности на неким својим познаницима.

При томе се доктор Гаал-Пеерин опет шкрипаво насмејао и тако ме погледао да сам из свег срца зажелео да га ударим нечим тешким.

У том тренутку једна масивна пелећара с треском је ударила у Гаал-Пееринову ћелу. Послушни робот је, као и увек, брзо и тачно испунио човекову жељу пре но што је и била изречена.

В. Бахнов

ОГЊИШТЕ У ЈЕЗЕРУ

приметили да на неким местима у језеру вода наједном почиње да кључа а на њеној површини појављују се мали гејзери. Ако се у таква једна гејзер баци упаљена шибица, он ће планути јарким пламеном без дима.

Зими рибари начине у леду рупу, запале воду и греју се око таквог „огња“. Ако се штапом зачепрка по дну језера, ватра ће се још јаче распламсати.

Шта је узрок ове појаве?

Бактерије које живе у води потпомажу труљење алги, траве и гресета и као резултат труљења ствара се барски гас. Тај гас и служи уместо „дрва“ за рибарске ватре.

У близини старог града Новгород-да лежи језеро Иљмен. Рибари су

ПОЖАР ТРАЈЕ 2.000 ГОДИНА

Планина Рават у Таџикистану заиста изгледа страшно: сва је у пукотинама и процепима а дими се као прави вулкан. Али, у срцу тог вулкана не налази се усијана лава већ бесни пожар запаљен пре, вероватно, 2.000 година.

Тешко је данас рећи како је пожар настао. Можда је праисторијски човек запалио ватру у пећини па је пламен захватио зидове пећине који се састоје од наслага угља. Површина коју пожар захвата огромна је: 25 километара у дужину и један километар у ширину! И поред тога што планина гори већ два миленијума, сматра се да се у планини још налазе огромна на-

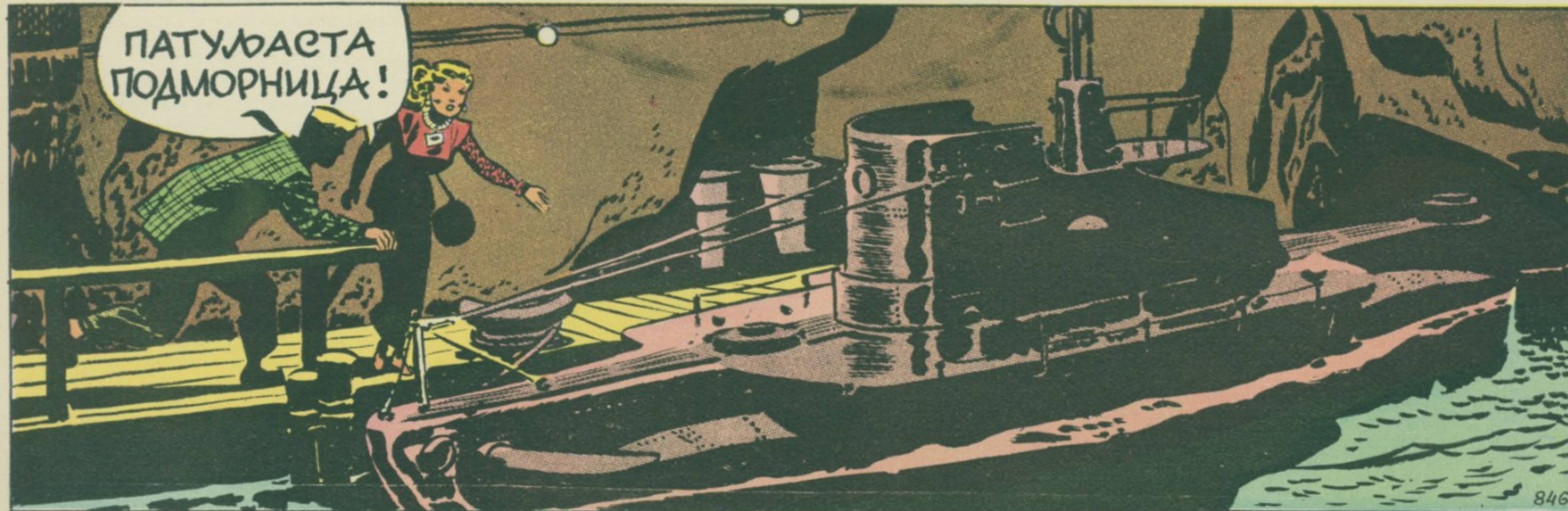

лазишта од 1,5 милијарде првокласног угља. Пожар у Равату не јењава временом, већ се све више распламсава. Киша и вода од отопљеног снега спирају површинске слојеве и тиме омогућавају продирање ваздуха до наслага угља. По мишљењу геолога пожар се не може угасити.

ЏОНИ ХАЗАРД

by FRANK ROSSIN

ПАДА СНЕГ

ВЕШТАЧКИ

Филмска екипа режисера Вељка Булајића била је недавно приморана да за извесно време успори снимање филма „Битка на Неретви“. Разлог: виша сила. Нестало је снега. А снег је био неопходан и — кад није било правог поручен је из Италије — вештачки.

Слично се догодило пре неколико година у околини Москве.

— Не дирајте то! — викао је режисер Чуљукин деџацима који су гребали белу глину с брежуљка који се управо налазио у кадру. Филмска екипа која је снимала филм „Девојке“ нашла се пред тешкоћама. Пред истим тешкоћама с којима је морала да се бори и екипа филма „Битка на Неретви“. Зима је била без снега а филм је захтевао снег. И да би се земља забелела на брежуљке крај Москве просуте су тоне и тоне кречног раствора.

Чиме све нису при снимању филмова замењивали снег: и ватом и кварцним песком и нафталином. За то време сарадници технолошке лабораторије Мосфилма тражили су метод за добијање синтетичног снега.

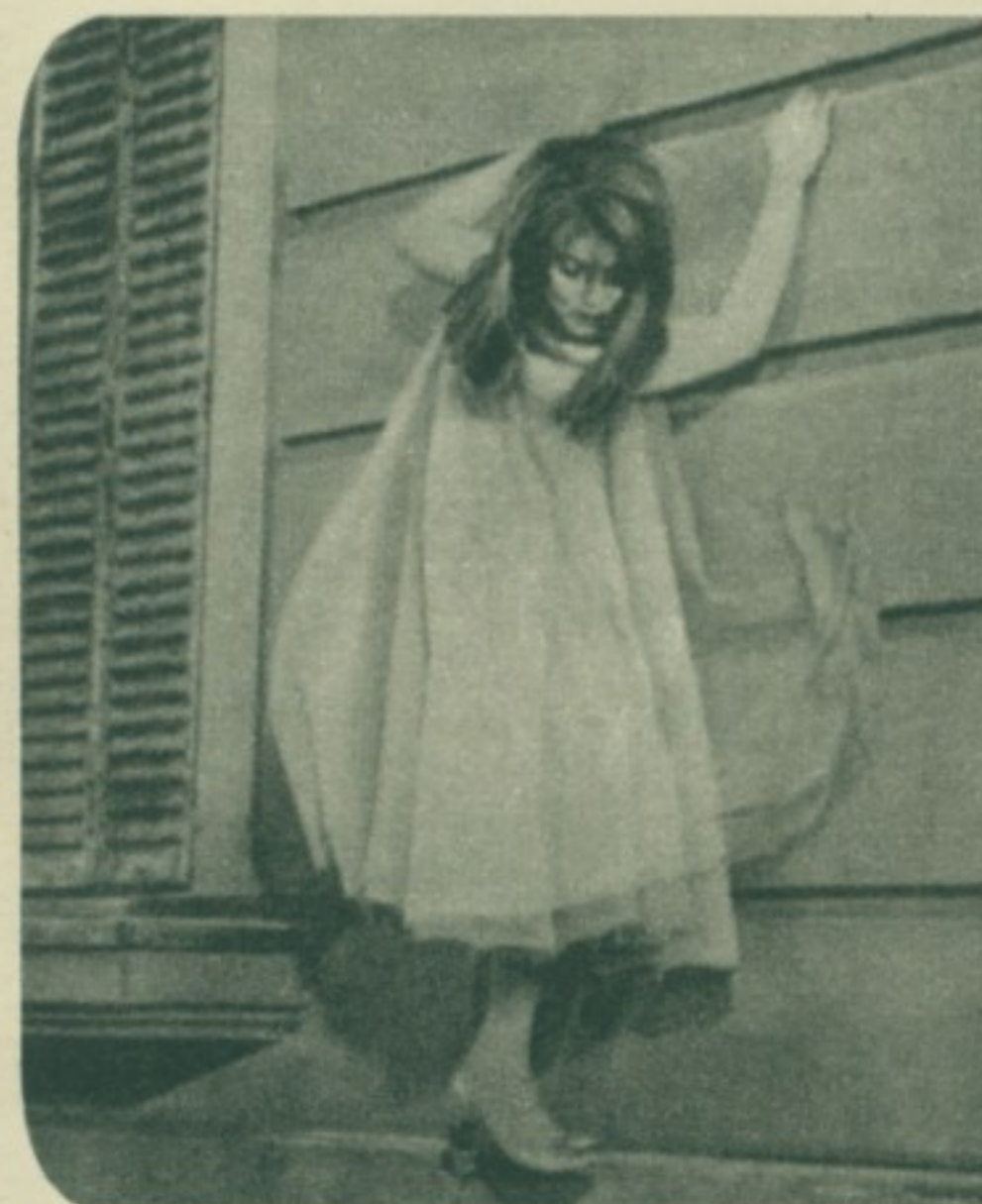
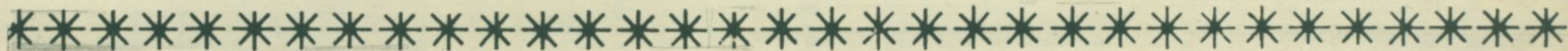
Начин добијања мипоре — пенушаве уриноформалдехидне смоле —

одавно је познат али је она дотада употребљавана само у грађевинарству за топлотну и звучну изолацију. Мипора је лака, бела као снег и може јој се дати облик какав год зажелимо. Али, превоз „снега“ из фабрике до места снимања прилично је непрактичан. Требало је пронаћи неку, да је тако назовемо, покретну фабрику која би на лицу места правила снег.

„Фабрику“ су конструисали инжењери Пороцки, Јевстратов и Сударев. „Ратно крштење“ доживела је у Де Сантисовом филму „Они су ишли на исток“. На земљу, дрвеће и куће пао је слој беле пене која се после пет минута стврднула...

Почело је снимање. Режисер, камермани, глумци заузели су своја места. А онда се догодило нешто неочекивано: у режисеровим очима заблестале су сузе. Сузе су потекле и низ лице јунакиње филма остављајући бразде у слоју шминке. Заплакали су и камермани. За све је био крив — снег.

У белој пенушавој смоли увек се налази извесна количина слободног формалина и његов мирис изазвао је тај колективни плач. У родословље вештачког снега морала је да уђе и хемијска формула урине да би неутралисала формалин и отклонила непријатан мирис.

ДИЈАНА БОНД (ТО ЈЕ СТВАРНО ЊЕНО ИМЕ) ВЕЋ ЈЕ НАПРАВИЛА КАРИЈЕРУ. У ФИЛМУ „КУБА ХИЉАДУ РАДОСТИ“ НЕ ПОКАЗУЈЕ САМО ВЕШТИНУ У ПЕЊАЊУ ПО ФАСАДАМА НЕГО И СВОЈЕ ЛИЦЕ: ОД ДУБЛЕРКЕ ЈЕ ПОСТАЛА ЗВЕЗДА.

ЗА ВОЛАНОМ ОВИХ ПРЕВРНУТИХ КОЛА СЕДИ ДОМИНИК. НИЈЕ ЈОЈ ЛАКО — АЛИ ИЗВУЋИ ЋЕ СЕ.

ШКОЛА ЖЕНЕ ЗА ЖЕНЕ КАСКАДЕРЕ

У првој европској школи за жене-дублере која је отворена у близини Париза једини предмет је: како се ставља у торбу глава за чувена имена. Школу води Лисјен Анкетил, који је и сам некад био артиста. Његове ученице треба да постану дублери који ће се у вратоломним сценама појављивати уместо славних филмских глумица.

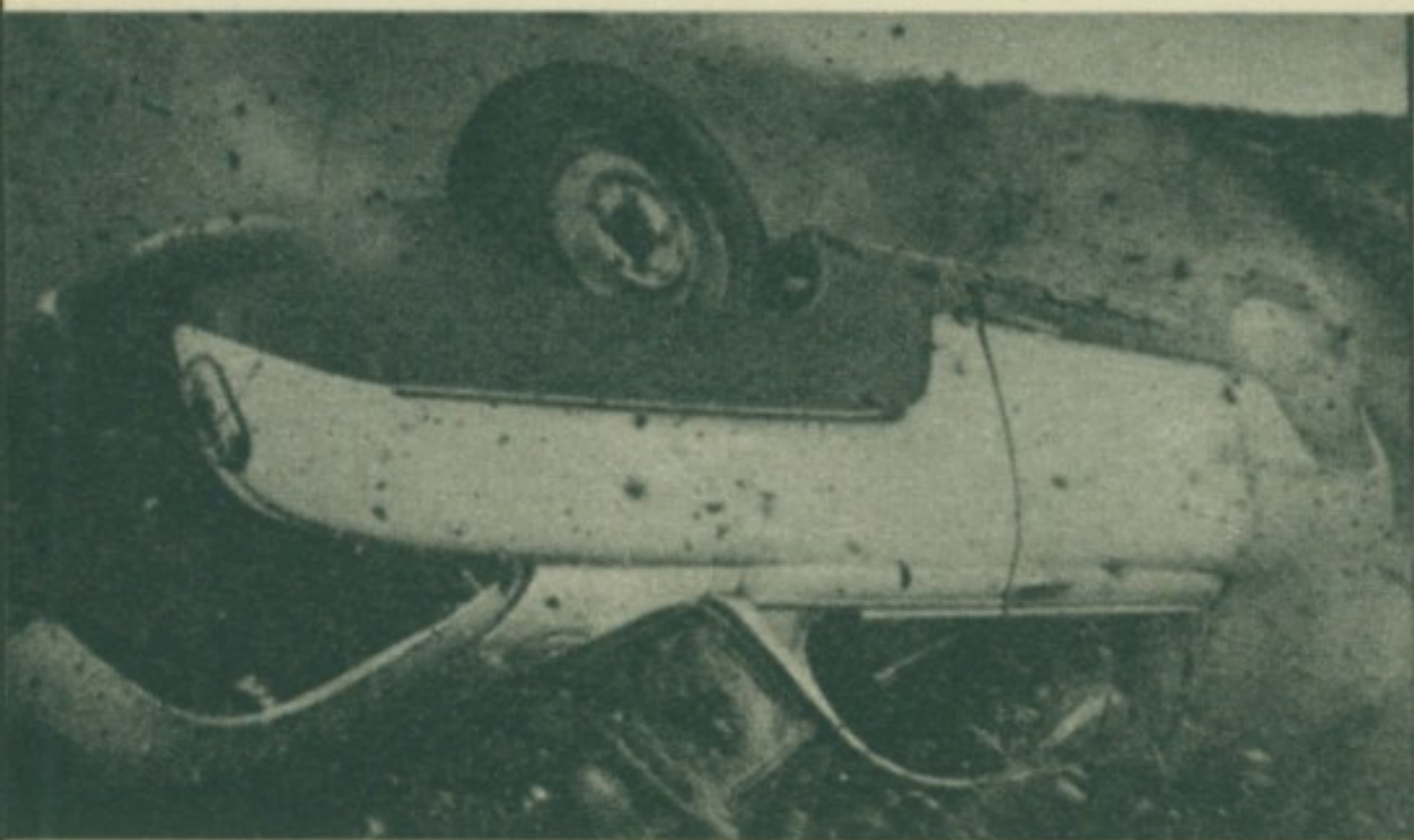
Кад је Анкетил решио да отвори прву у Европи школу за жене каскадере, мучила га је једна сумња: хоће ли се пријавити довољан број ученица? Има ли данас у ери мини-сукања и хипика још младих жена и девојака које желе да се баве овом вратоломном професијом? Изненађење је било потпуно. Јавило се пет стоти-

на и то из свих крајева света. У ужи избор ушло је тридесет. Њихова ранија занимања: манекени, секретарице, цвећарке. На крају је одабрано шест. Настава је почела.

Пет дана у недељи младе жене уче све што касније морају да знају кад буде требало да у опасним сценама наступају уместо више славних него храбрих глумица. Оне уче мачевање и јахање на неоседланим коњима, пливају у брзим водама, преживљавају аутомобилске несреће, деле карате ударце, пењу се по фасадама и падају кроз прозоре.

Мајстор Анкетил је и сам добро изучио тај посао. Био је артиста, возач на „зиду смрти“, филмски дублер. Петнаест година замењивао је готово све холивудске глумце кад су према сценарију извођене опасне сцене. Из свог искуства он добро зна како се побеђује страх, како се рескира живот и како се остаје у животу.

Реквизити неопходни за једну такву школу веома су скупи. Да трошкови не би били сувише високи, Анкетил купује своја „наставна средства“ на аутомобилским гробљима. Олупине кола и мотоцикла он крпи за последњи подвиг — да би их његове ученице претвориле у отпатке. Његове најбоље ученице биће добро плаћене за хиљаде модрица, повреда и претрпљен страх. Добри, смели дублери плаћају се до 1,200.000 старих динара дневно — али сваки од њих ставља главу у торбу на властити ризик. Јер, ниједно осигуравајуће друштво на свету не пристаје да осигура припаднике ове опасне професије.

малецки

ЕКРАН

КЛАРА и БЕН

Мало је који глумачки пар за тако кратко време освојио неподељене симпатије гледалаца, и најстаријих и најмлађих, као што је то пошло за руком главним јунацима телевизијске серије „Дуго топло лето“, Роју Тинису и Ненси Мелоун. Не знамо да ли недељом у 18.55 часова, кад је на програму нова епизода, неки телевизијски пријемник у нашој земљи остаје неукључен: нико не жели да пропусти доживљаје Бена Квика и Кларе Варнер. Популарност ово двоје глумаца у Југославији данас је толика да они, по сопственом признању, примају више писама од обожавалаца из наше земље него из свих осталих земаља заједно, укључујући и Сједињене Америчке Државе.

Да бисте о својим љубимцима сазнали нешто више доносимо интервју са њима: на питања заједнички одговарају Ненси Мелоун и Рој Тинис.

1. Која вас је улога учинила познатим на телевизији?

НЕНСИ: Пре неколико година продуцент Френк Гликсман ангажовао ме је за своју серију „Разголићени град“, у којем сам играла девојку детектива Адама. То није била велика улога, поготову за мене, јер сам већ играла на филму и ТВ, али ми је одговарала. Допадало ми се да тумачим лик девојке трпељиве, пуне разумевања, увек спремне да помогне, укратко толико различите од жена у свакидашњици.

РОЈ: Пре „Дугог топлог лета“ играо сам мање улоге на телевизији, без много наде да ћу бити запажен. Снимајући у једној епизоди серије „У дванаест часова“, указала ми се шанса: тражили су глумца за нову серију „Дуго топло лето“, по Виљему Фокнеру и ја сам ушао у избор с још седморицом кандидата. Примљен сам, постао Бен Квик и та улога донела ми је и популарност и материјалну сигурност.

2. Да ли је популарност пријатна или постаје бремене које је тешко носити?

НЕНСИ: Несумњиво пријатна. Можда, кад глумац постане врхунска „звезда“ то почиње да смета, јер постоји опасност да изгуби право на лични живот. Али, ја нисам никаква „звезда“ и писма којима ми се гледаоци свих земаља обраћају тражећи фотографије или савете, као и сусрети са непознатим људима на улици — годе ми. Признају нешто: до данас се још нисам удала, али сам после серије „Дуго топло лето“ примила више од сто понуда за брак.

РОЈ: Равнодушан сам према популарности. Сматрам да је најважније да ли посао који радим радим добро. Волим људе, али се нерадо мешам с њима. Најрадије седим код куће — сад имам нову, лепу близу Холивуда — послујем нешто, укуцавам ексерсере или тестерисем, баш као и Бен Квик. Ни на памет ми не пада да излазим, да посећујем отмене локале и пријеме.

3. Чег се сећате из свог детињства?

НЕНСИ: Мислим да ми је најупечатљивији доживљај из најранијег живота онај који се одиграо кад сам имала седам година. Сматрали су

ме — не хвалишем се — лепим дететом и једнога дана 1942. године у кућу мојих родитеља дошли су фото-репортери великог илустрованог листа „Тајмс“. Снимали су ме и ја сам се убрзо појавила на насловној страни.

РОЈ: Имао сам једанаест година кад сам се, у најбољем стилу Бена Квика, потукао с дечацима старијим од себе. Добио сам такве батине да ми је живот висео о концу. И данас се сећам како су ме газили ногама. Срећом, преживео сам. Међутим, био сам веома слабачак деран и у жељи да ојачам почео сам врло предано да се бавим спортом. Касније сам постао играч рагбија, али сам убрзо поново доживео несрећу: сломљена ми је нога и одустао сам од спорта. Убрзо сам се уписао у глумачку школу и више нисам имао времена за било шта друго.

4. Шта више волите — филм или телевизију?

НЕНСИ: Телевизији сам, пре свега, захвална за то што ме је учинила познатом широм света. Не треба заборавити да глумица као ја има безброј, а само мали број успе. Играла сам у филмовима, али до врхунца нисам доспела. Највише, у ствари, волим позориште. Мање је познато да сам, пре доласка на телевизију, доста играла у позориштима Бродвеја. У једном комаду, на пример, наступала сам пола године сваке вечери, увек пред препуном двораном.

РОЈ: Сваки вид сценске уметности ја посматрам искључиво као посао. Пошто се у позоришту нисам опробао, а сумњам да ћу за то имати прилику, могу једино да говорим о телевизији. Дивно је бити телевизијски глумац, јер на тај начин постајеш некако члан сваке породице. Па ипак, ја бих данас, као већ познати Рој Тинис, желео да опробам укус филма. Изразио сам жељу а продуцент Дарил Занук је вољан да ми је испуни.

5. Шта радите у приватном животу?

НЕНСИ: Путујем и уживам у томе да упознајем непознате крајеве Америке. На жалост, посао ми не дозвољава да се отиснем на неки даљи пут. Сем тога, страствен сам фото-аматер. Сликам све што видим. Најзад, опште је позната моја љубав према животињама — псима, коњима, птицама. Кадра сам сатима да гледам како се понашају и да се забављам с њима. Мој пас је најпаметнији на свету.

РОЈ: На фарми коју сам купио својим родитељима, отац одгаја поније и голубове. Немам много времена, али кад уграбим и сам се радо бавим њима. Тако сам их заволео. А рад на фарми, који подразумева све могуће послове, постао је неопходан део мог живота, који ми помаже да лакше поднесем напоран рад у студију.

6. Колико имате година?

НЕНСИ: Жене обично крију године. Међутим, пошто сам још млада, могу да откријем да сам напунила 32. Кога и то занима — старија сам од Роја...

РОЈ: Имам пуних 30, али ми је лице кошчато и многи сматрају да сам старији.

7. Јесте ли богати?

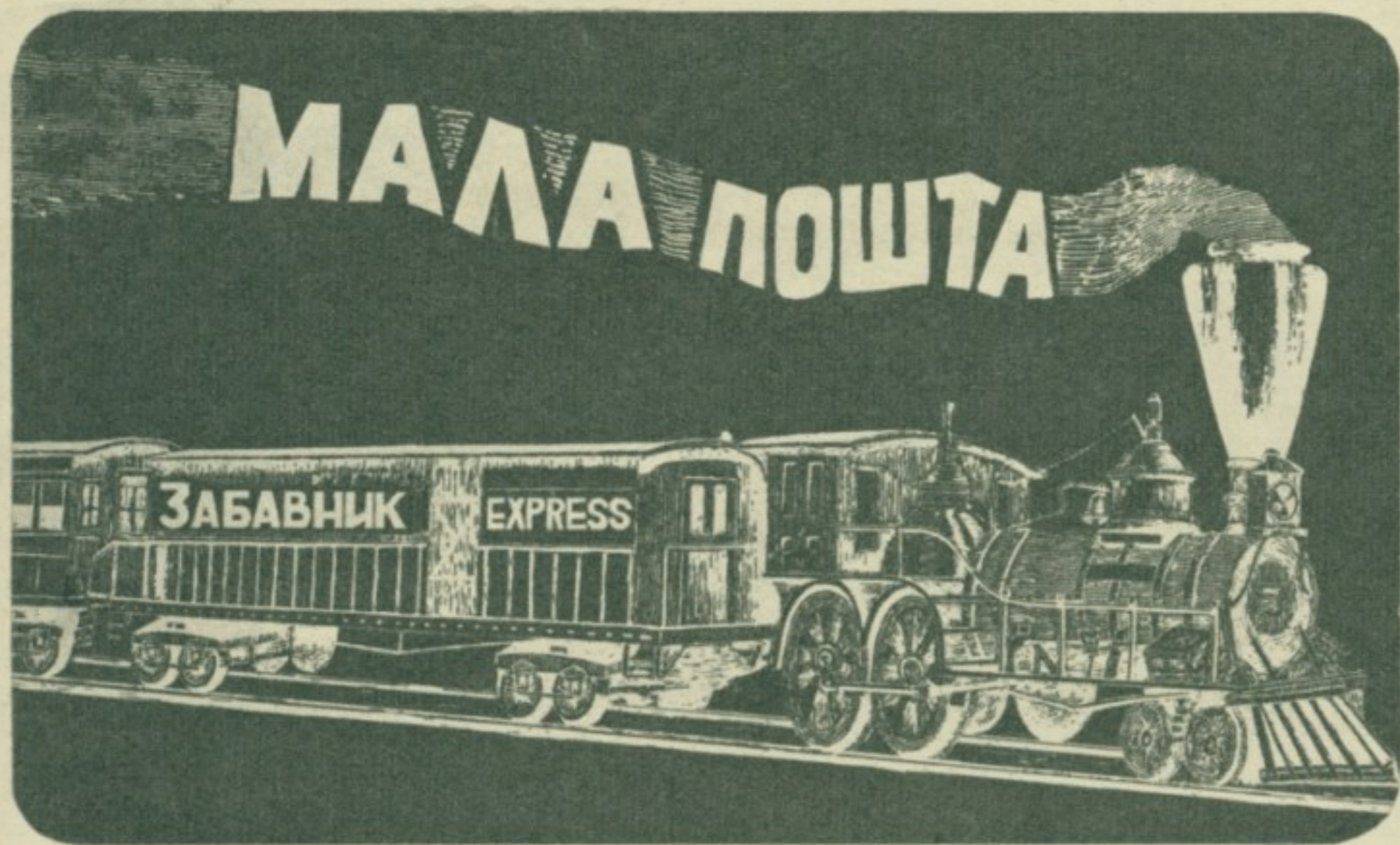
НЕНСИ: Имам довољно, али моји прохтеви ни су велики. У телевизијској компанији спадам у другу категорију по висини хонорара које добијам.

РОЈ: Као глумац-почетник био ми је сан да своје родитеље који су остали у Чикагу доведем у Холивуд и омогућим им угодан крај живота у сунчаној Калифорнији. У томе сам успео, а верујем да више ни за будућност не морам да бринем.

8. Јесте ли задовољни што играте заједно?

НЕНСИ: Не бих могла пожелети бољег, талентованијег и пажљивијег партнера. Пре „Дугог топлог лета“ нисам познавала Роја и помало сам се плашила да ли ће он као млад глумац-почетник успети да поднесе тако велики терет какав је једна серија са око тридесет епизода. И сами видите да је у томе више него успео. Ми смо данас одлични пријатељи и ја код њега волим и ценим озбиљност и смисао за другарство.

РОЈ: Признајем да сам имао трему кад сам сазнао да ће ми партнерка бити Ненси Мелоун, глумица које сам се сећао из неких филмова. Али већ првог дана бојазни је нестало. Ненси је учинила све да се пријатно осећам и да мирно радим и због тога сам јој захвалан.

ЉУБИТЕЉИМА АУТОМОБИЛА

Иако сам „матор“ како моја мама каже, још и данас са задовољством читам Забавник од „а“ до „ш“. Истина, први бројеви новог Забавника су ме некако одбијали, али сад сам се већ привикао на њега као и на стари.

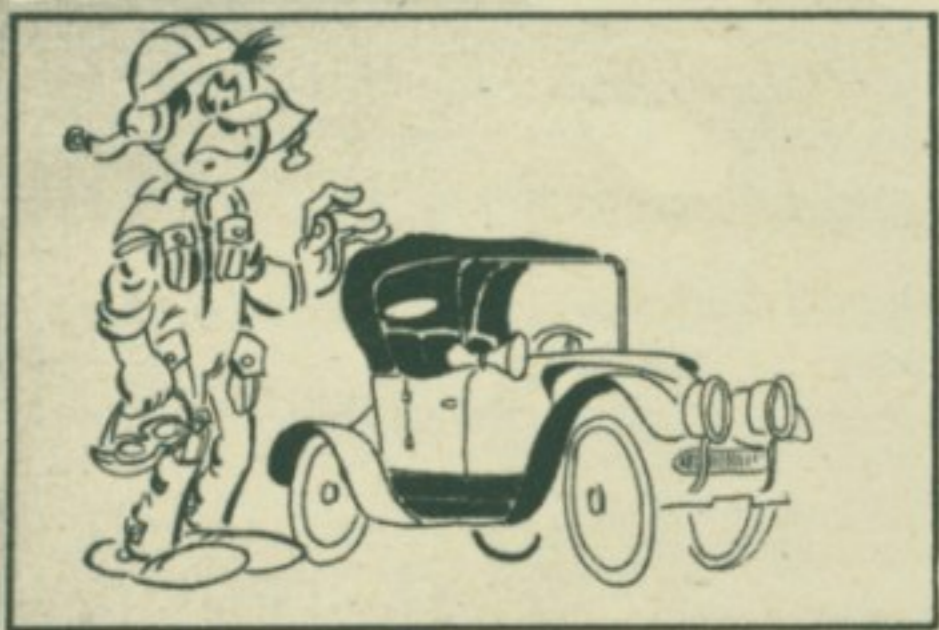
У новом Забавнику све је лепо, али дечаци више воле аутомобиле, авионе, техничка достигнућа и славне спортисте него дугокосе младиће у цветним кошуљама. Дечаци су, драги Забавниче, твоји највернији читаоци и њима ће бити криво, ако и ти, као и неки други листови, подлегнеш захтевима публике без укуса.

Твој верни читалац

И за вас и за све остале љубитеље аутомобила већ припремамо изненађење. Стрпите се мало.

ТРКАЧКИ АС

Поштована редакцијо,
Ове године завршавам основну школу па вас молим за помоћ: имам

велику жељу да postanем аутомобилски тркач. Да ли је за то потребна нека школа или занат?

П. Зоран
Шабач

Пре свега потребно је да будете одличан возач аутомобила. Затим да учествујете на домаћим мањим и већим тркама. Уколико ту покажете неке видне резултате, онда можете да се такмичите и на неким европским тркама. Код нас, па ни у свету не постоји специјална школа за аутомобилске тркаче.

МАЛИ ГЕОГРАФИ

Драга редакцијо,
У нашој школи веома активно ради, поред осталих, и географска секција чији смо ми чланови. Она је утолико привлачнија што ради на принципима УНЦ. Има око 50 сталних чланова од којих је сваки представник земље коју је узео по свом избору. Међусобно се такмичимо у скупљању података о „својој“ земљи што доприноси бољим резултатима и успеху сваке групе. Скупљамо разгледнице, проспекте, марке, новац... све што се тиче земље коју представљамо. Готово случајно, без већег размишљања, моја другарица и ја смо узеле Аустралију и

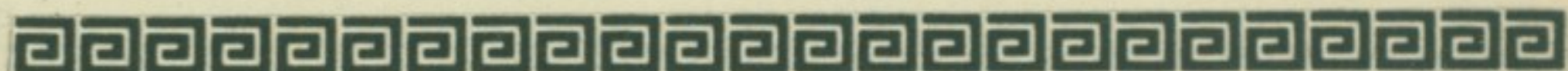
Индију. И поред свесрдног залагања нисам успела да о Индији нађем нешто а ни моја другарица, сем неколико марака, нема ништа. И онда смо се сетиле „Политикиног забавника“. Надамо се да ће нам он помоћи, објављивањем овог нашег дописа. Можда ће нам помоћи и читаоци нашег листа.

Живка Антонијевић
Ул. 7. јул 103
Зорица Милојевић
Ул. Вука Караџића 25
Светозарево

Надамо се да ће вам наши читаоци помоћи да сакупите што више материјала о овим земљама. Покушајте да се обратите Природно-математичком факултету — Географски завод, Студентски трг бр. 3.

КО БИ МИ СЛАО „ЗАБАВНИК“

Драги пријатељи из Југославије!
Зовем се Ханс-Јоахим Пелин и станујем у малом провинцијском месту Голдбергу (Мекленбург).

Молим вас да ми помогнете и да објавите моје писмо у вашем листу. Интересује ме да ли би неки југословенски дечак или девојчица могли да ми шаљу ваше издање.

Много поздрава из НДР шаље вам ваш пријатељ

Hans Joahim Pellin
2862 Goldberg
Karl Marx-Strasse 51
DDR

ШТА ЈЕ ВОКИ-ТОКИ?

У огласу објављеном у вашем листу за комплет књига о Буфалу Билу помињу се као награде радио-

-станице воки-токи. Интересује ме какве су то станице и зашто се тако зову.

Мишко Лазић
Ниш

„Воки-токи“ (енглеска кованица која значи: ићи-говорити) је ручна радио-станица, радио-телефон који се употребљава за бежични разговор на краћим растојањима. Међународним споразумом, у готово свим земљама света, за рад „воки-токи“ станица одређена је таласна дужина од 11 метара. Поред радних организација, ове станице могу користити и грађани, без посебне дозволе — потребна је само пријава код најближег радио-клуба Савеза радио-аматера Југославије.

С обзиром на своје димензије и батеријски погон, „воки-токи“ радио-станице су веома погодне за планинаре, феријалце, извиднике, ловце, а користе се и за локалне радио мреже за случај опасности — за време поплава, пожара, земљотреса и сл.

У неким земљама, у Јапану на пример, док се играју у врту или на улици, деца имају сталну везу са својим родитељима захваљујући малим, цепним „воки-токи“ станицама. У Јапану је недавно почела производња „воки-токи“ радио-станица у комбинацији са транзисторским пријемником за средње таласе. Ускоро ће се овакви уређаји моћи набавити и у нашој земљи.

ШКОЛА ЗА КАСКАДЕРЕ

Драги Забавниче,
Молим вас да ми одговорите: Да ли у Београду постоји каскадерска школа и да ли у њу примају ђаке са завршеном основном школом.

Колико траје школовање и да ли после завршене школе кандидат може да добије звање каскадера и сигурно место?

Ненад, Београд

У данашњем броју „Политикиног забавника“ изашао је чланак о јединственој школи за жене каскадере у Европи. Код нас не постоји таква школа, ни за жене ни за мушкарце.

ВИШЕ О БИЉКАМА

Драги Забавниче,
Твој лист читам редовно. Видим да решаваш многе проблеме, саветујеш. Зато ти дајем један предлог

који ћеш можда прихватити. Требало би мало више места оставити непознатим биљкама и њиховом животу.

Марина Малатестинић
Обреновац

Ваш предлог је заиста умесан, само нам је жао што нисте написали које вас биљке нарочито интересују. Наше тропске, арктичке...

ВОЛИМ ГИТАРУ

Драга редакцијо,
Одавно имам жељу да научим да свирам на гитари, само не знам да ли то могу сам. Желео бих да ме упутите на неки музички магазин где бих могао такву књигу да купим.

Боре Дуковски
Титов Велес

Успели смо да се распитамо и дознали да можете да купите „Школу за гитару“ у „Музичком магазину“, Терзије бр. 12 Београд. Ова књига стаје 10 нових динара.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉА

Скупљам салвете и разгледнице. Имам 15 година и желела бих да се дописујем с читаоцима Забавника. Илонка Новак, Прегревица 10, Марадик, Срем.

Имам 16 година и похађам Експерименталну школу у Трстенику. Мој хоби су: марке, и значке. Живојин Лазаревић, ул. Александра Леке Здравковића бр. 19, Трстеник.

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље, и иностранства. Језик дописивања српскохрватски, француски и немачки. Имам 22 године и певам у КУД „Ђока Павловић“ у Београду. Слободан Војновић, ул. Медаковића бр. 35, Београд.

Ученица сам осмог разреда основне школе. Желела бих да стекнем пријатеље нарочито из Далмације пошто живим у Војводини. Скупљам поштанске марке, разгледнице, волим спорт и навијам за „Првену звезду“. Љубица Керешевић, Фрушкогорска 1, Марадик, Срем.

Желео бих да се дописујем са неким другом који хоће да размењујемо салвете. Јовица Петровић, Пинкијева 44, Срем.

Желела бих да се дописујем са учеником или ученицом петог разреда. Моја адреса је: СССР, В. К. О, г. Лениногорск, 3 Микро-рајон 7-44, Фадејева Тања.

Имам 12 година и желео бих да се дописујем са друговима. Мој хоби је скупљање значки. Душко Ковачевић, Границарска бр. 3, Кнежево.

Ученик сам осмог разреда Основне школе. Имам 15 година. Скупљам разгледнице и навијам за „Партизан“. Мирослав Жикић, Добра на Дунаву.

Желео бих да се дописујем са одличним ђацима. Имам 14 година. Сивара Предраг, Кумбор 68 — Бока Которска.

Имам 16 година. Волим народну музику и спорт. Навијам за „Партизан“. Скупљам разгледнице наших и страних градова. Љубина Лукић, с. Слатина, ЗП. Сибница код Космаја.

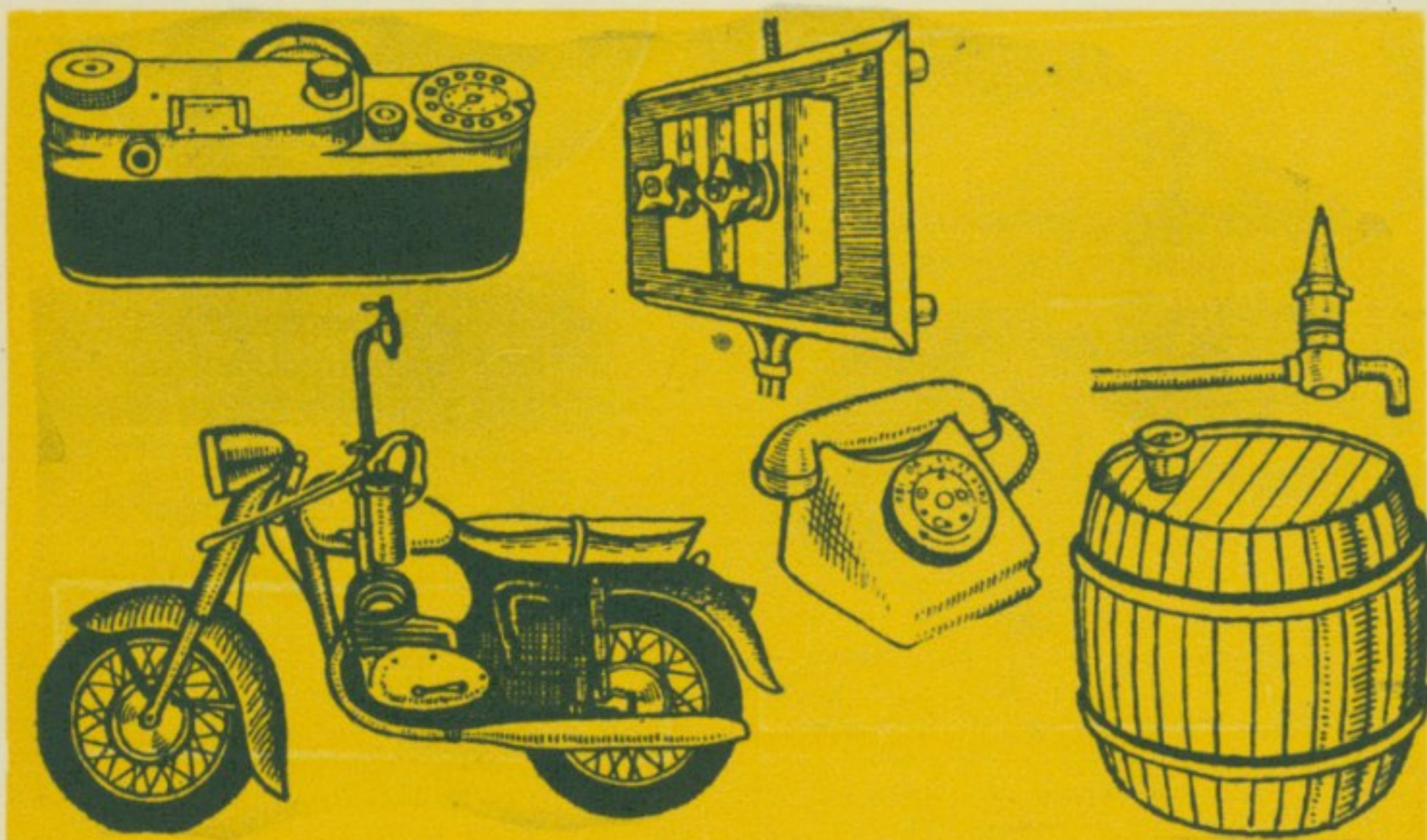
Желеле бисмо да се дописујемо са усамљеним младићима и девојкама из наше земље. Љубица има 16 година а ја 18. Љубица и Славица Рогина, Османа Ђикића 32, Београд.

Ученик сам четвртог разреда Машинско-техничке школе. Имам 19 година. Волим спорт и музику. Чанко Ђура, МТШ, Кула.

Ученица сам седмог разреда основне школе. Волим музику и књижевност. Ана Чакаревић, 19. септембар 31, Лазаревац.

Ученица сам осмог разреда основне школе. Волим модерну музику. Зорица Еређин, ул. Жарка Зрењанина 56 зг 4/Д, Панчево.

КАД СЕ УМОРИТЕ ОД УЧЕЊА

СЛИКАР ЈЕ БИО РАСЕЈАН

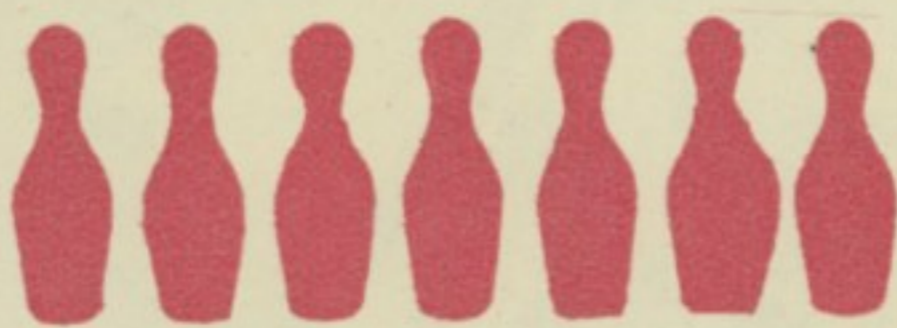
Наш илустратор се мало збунио и нацртао неколико предмета погрешно. Шта на слици није тачно? Где који део треба поставити па да цртеж буде тачан?

Одговор:

На фото-апарату уместо светломера, регулатора за светло и експозицију (он се налази на телефону) нацртао је бројчаник за одабирање бројца за телефон. Залупања са буџета за вино треба пребацивати на екрану таблу са осигурањима. Са табле треба водоводне славине вратити на своје место: на водоводну цев, из цеви треба извући свећу за паљење — она треба да стоји у мотору мотоцикла, пумпу за вину пребацивати на мотоцикл на буџе.

КЕГЛЕ И ТРОУГЛОВИ

НА КОЈИ НАЧИН ЋЕТЕ РАСПОРЕДИТИ ОВИХ СЕДАМ КЕГЛИ ПА ДА ДОБИЈЕТЕ ШЕСТ ТРОУГЛОВА КОЈИ СКЛОПЉЕНИ ЧИНЕ ЈЕДАН ВЕЛИКИ ТРОУГАО И КОЈИ У СВАКОМ УГЛУ ИМАЈУ ПО ЈЕДНУ КЕГЛУ.

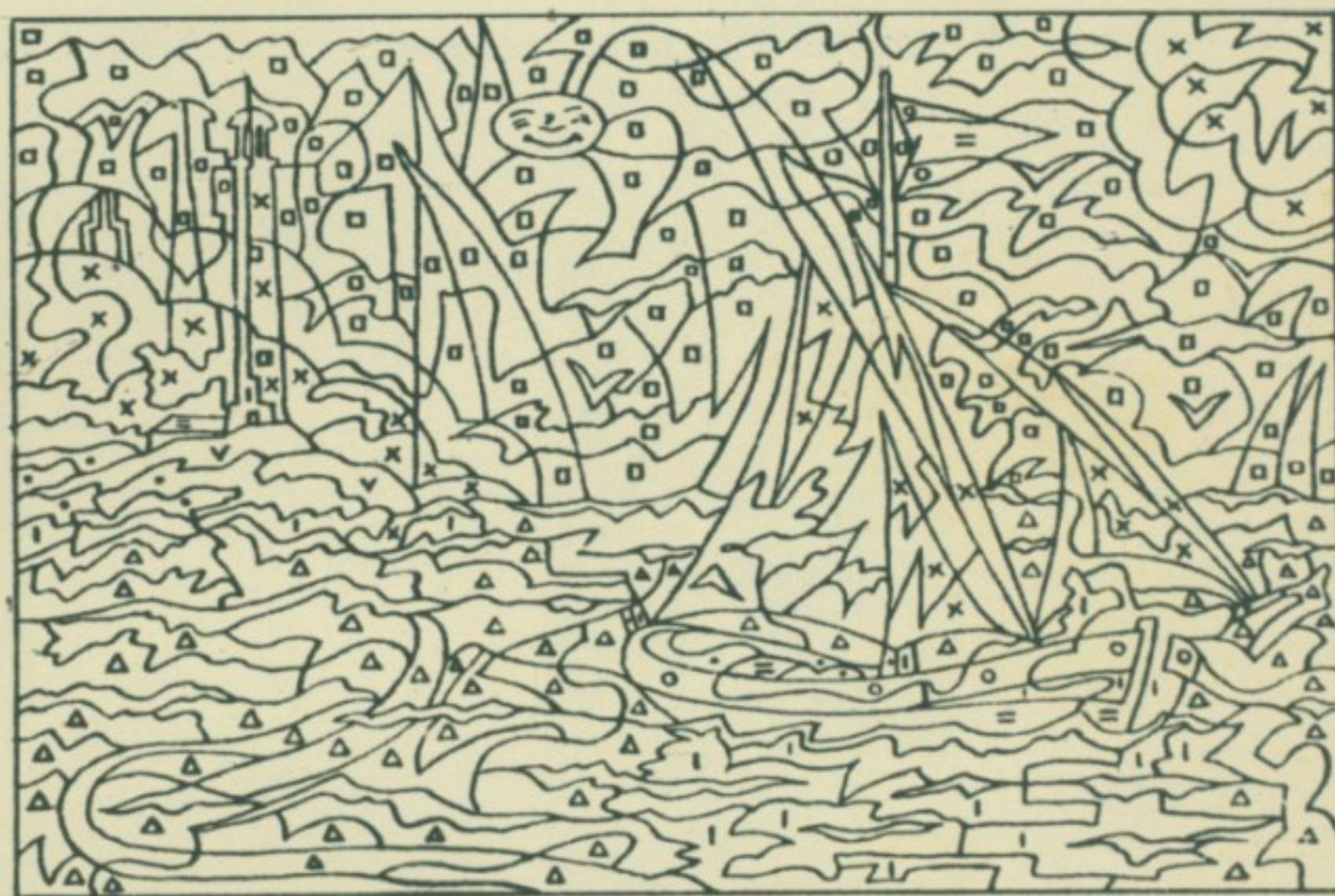

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Овај задатак наменили смо малим љубитељима цртања. Узмите оловке у боји и обојте цртеж на следећи начин: поља обележена квадратићима — светлоплавом бојом; поља с крстићем — сивом, поља с троугловима — тамноплавом; тачком — мрком; усправном цртицом — црно, квачицом — зеленом; кружићем — жуто (и

сунце, такође); двома положеним цртицама — црвено. Необележена поља оставите бела. Ако budete пажљиво радили, добићете занимљиву и лепу слику.

Старијој деци задајемо други задатак: покушајте да још пре бојења одредите шта је нацртано на слици.

ЈАХАЧИ БЕЗ ПАРИПА

Изгледају прилично смешно: и јахач и каубој и бедуин и... сви остали. Зар не? Наш илустратор их је све представно као јахаче али им је одузео њихове „парипе“ да би их нацртао посебно на доњем делу своје слике. Верујемо да вам неће бити тешко да сваког јахача вратите на његово седло.

Екскурзија у пакао

Одговори
Пејкадла — Клајпеда
Намви — Вилна
Галапан — Паланга

РОГОВИ и КОПИТА

У совјетском листу „Литературнаја газета“ постоји рубрика „Рогови и копита“ — зидне новине Клуба 12 столица — у којој се објављују хумористично-сатиричне вести које су понекад измишљене. Рубрика је, како сте већ можда претпоставили, добила име према истоименој „откупној станици“ коју су водила деца поручника Шмита, Остап Бендер и Шура Балаганов, у роману Иља и Петрова „Златно теле“.

НОВА ВРСТА ЈАБУКА

Познати научник-биолог П. Петровић добио је путем укрштања нову врсту јабука јајастог облика, са за сад још релативно дебелом, жутом кором и веома сочном и киселом средином. Цеђењем нових врста јабука и додавањем шећера у сок добија се врло укусан освежавајући напитак богат витамином Ц.

БРЖИ ОД СВИХ

Кримски завод прецизне механике освојио је производњу новог типа часовника „Вихор“. Принципијелна разлика у односу на друге часовнике састоји се у томе што „Вихор“ ради знатно брже од свих часовника домаће и стране производње.

Часовник се израђује у две варијанте — летњој и зимској. Ова друга има бројчаник од крзна.

ОГЛАС

Трагајући за изгубљеном пудлицом нашао сам шарпланинца. Овим путем обавештавам власника шарпланинца да пристајем на замену, те стога пудлицу може слободно да задржи.

ПРОНАЛАЗАК

Инжењер П. Павловић усавршио је свој бицикл типа „Спорт“. Заменио је рам, ставио точкове са знатно дебљим и јачим гумама и уградио мотор с мењачем, па сада на свом бициклу развија брзину од око 120 км на час.

* укршћене речи *

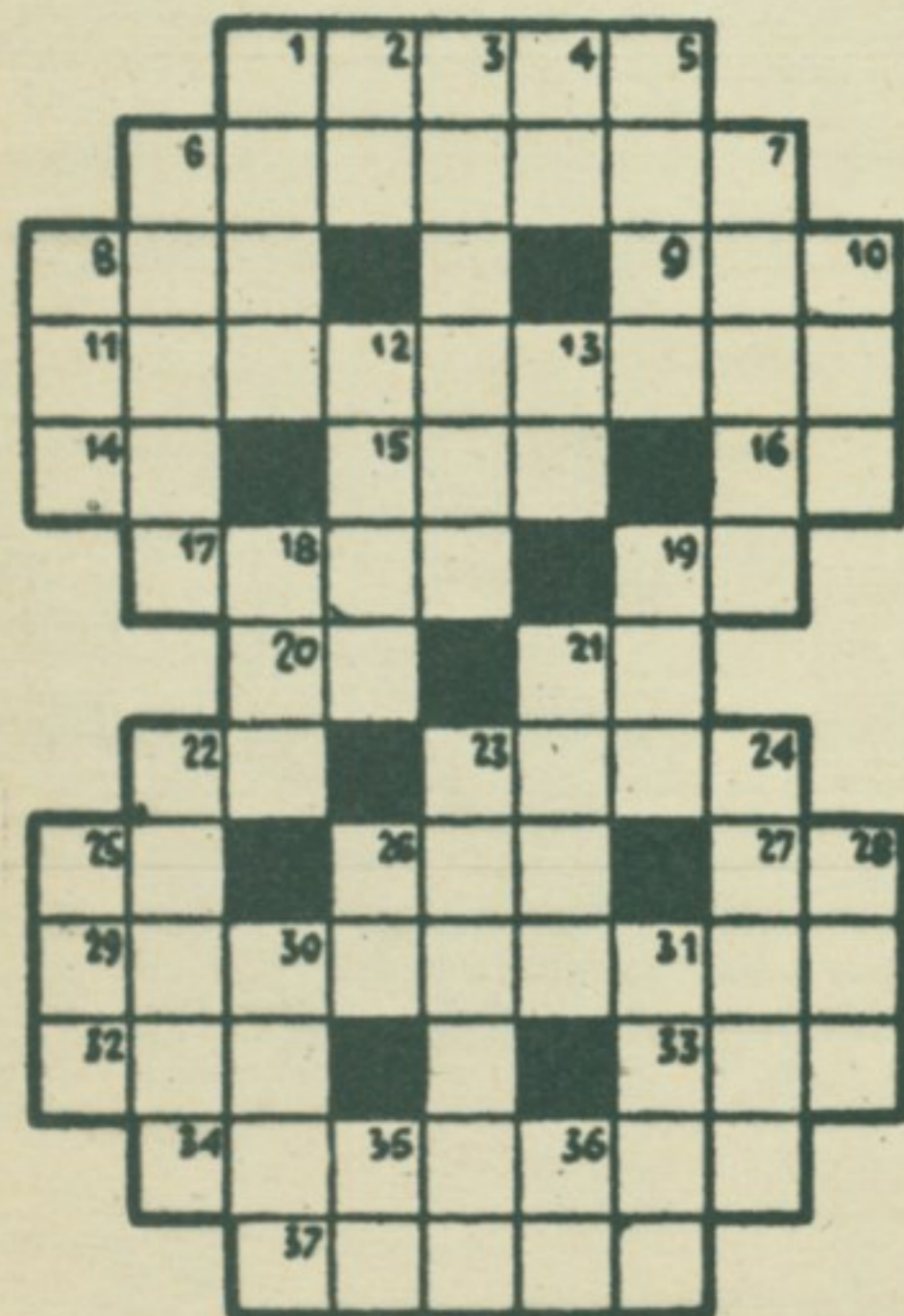
Водоравно: 1) образац, модел, 6) заборавност, 8) оквир, 9) љут корен, 11) старогрчки мислилац, 14) афирмација, 15) музички израз, 16) иницијали нашег сликара („Косовка де-

војка“), 17) дизалица, 19) скраћеница једне академске титуле, 20) хемијски знак за иридијум, 21) упитна заменица, 22) аутомобилска ознака за Битољ, 23) мања стајаћа вода, 25) предлог, 26) алкохолно пиће, 27) хемијски знак за радијум, 29) старогрчки вајар, 32) мера за површину у Енглеској, 33) покрајина на Сицилији, 34) рашчлањавање, 37) рива.

Усправно: 1) пољски шатор, 2) почетна слова азбуке, 3) град у Енглеској, 4) вавилонски град, 5) зелени простор у граду, 6) двораци, 7) врста тканине, 8) поредак, 10) стадион у Будимпешти, 12) наркотично средство, 13) лична заменица, 18) мочварно земљиште, 19) енглески хуманист и државник (Томас), 21) француски књижевник („Куга“), 22) чун, 23) компас, 24) борилиште, 25) бања у Белгији, 26) скраћеница за рукометни клуб, 28) аждаја, 30) река у Италији, 31) поставка, 35) иницијали руског песника („Дванаесторица“), 36) елидирана свеза.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

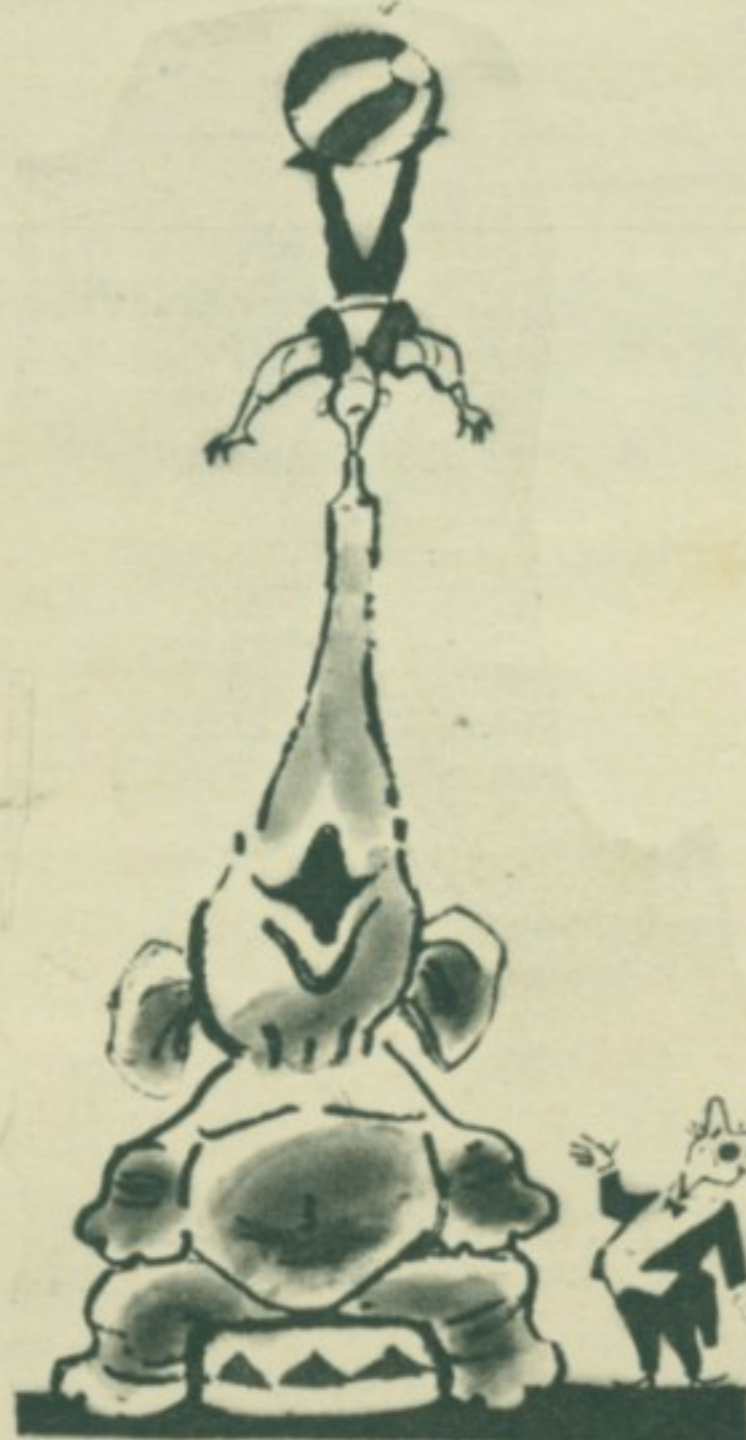
Водоравно: 1) абонос, 6) снег, 7) сто, 9) лик, 10) смех, 11) И(во) Т(ијардовић), 12) Отава, 13) кап, 15) онај, 16) амеба, 18) но, 19) ето, 20) ах, 21) Азија, 23) ре, 25) лет, 26) „Таис“, 28) ет, 29) карст, 30) јод, 32) рата, 33) аван, 35) пир, 36) Андрић.

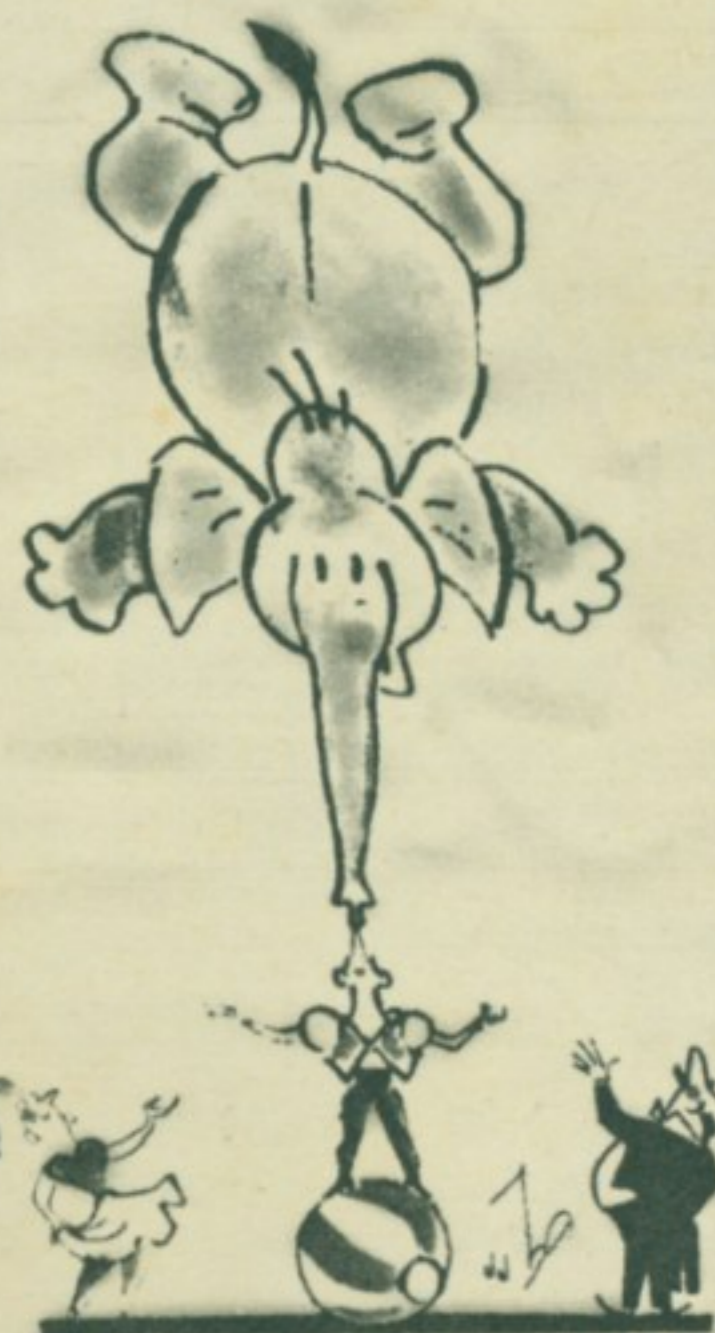
ХУМОР

БЕЗ РЕЧИ

ДИРЕКТОР ЦИРКУСА:
— ТО ЈЕ СТАРИ ТРИК.

— Е, ТО ЈЕ ВЕЋ НЕШТО СА
СВИМ ДРУГО!

— АКО НЕ БУДЕШ ДОБАР, ДАЋУ ТЕ У ЗООЛОШКИ ВРТ.

WALT
DISNEY

МИКИ

